

Šumarski list.

Organ

hrv. slav. šumarskoga društva

Izdaje

Upravlj. odbor hrv.-slav.
šumarskoga društva.

Uređuje **Ivan Partaš.**

Izlazi svaki mjesec.

ZAGREB 1902.

Naklada hrv. slav. šumarskoga društva.

Šumarski list.

Br. 3. U ZAGREBU, 1. ožujka 1902. God. XXVI.

Uvrstbina oglasa: za 1 stranicu 16 K.; za $\frac{1}{2}$ stranice 8 K.; za $\frac{1}{3}$ stranice 5 K. 20 fl.; za $\frac{1}{4}$ stranice 4 K. — Za višekratno uvrštenje primjerena popustbina.

VII. Zemljištne zajednice, njihov postanak, razvoj i uredjenje.

Piše **Gašo Vac**, kr. kot. šumar.

(Nastavak).

2. Uredjenje šumskog gospodarstva naposeb.

U br. 8., 8. i 10. »Šum. Lista« za t. g. razjasnili smo u glavnome naša načela o uredjenju gospodarstva šuma i pašnjaka. Naročito upozorili smo na to, da ovo uredjenje imadu provesti »šumarski stručnjaci« u sporazumku sa dotičnim vlastnicima šuma i pašnjaka; odnosno sa njihovim zastupnicima.

Vlastnici šuma jesu u našem slučaju zem. zajednice. Ovu predstavljaju svi suovlaštenici.

Glavna skupština svih suovlaštenika bira zastupstvo (§. 31. toč. b), kada je zem. zajednica pravno i pravomoćno uređjena; a istom sa definitivnim zastupstvom imade šumar sastavljati gospodarske osnove iliti programe (§. 6. zak. 26./III. 1894.); kada je taj slučaj nastao, ima se pristupiti šumskom uredjenju.

Samo se sobom razumjeva, da gdje gospodar. osnove postoje, da se iste na novo raditi ne će. Nu revizija istih ne će škoditi, dapače mora se provesti, da se mnogo toga do-

vede u sklad sa zakonom o uredjenju zem. zajednicah; naročito sa zakonom od 26. III. 1894. o uredjenju stručne uprave i šum. gospodarenja u šumah, stojećih pod osobitim javnim nadzorom.

Dok se ne pristupi šum. uredjenju, imadu se naravski sve šume i pašnjaci čuvati od krčenja i haraćenja, na temelju ustanovah obćeg šum. zakona (§§. 2—7. 9. 18.) Naročito imadu godišnji drvosječni i ogojni predlozi, sastavljeni prema prilikama i potrebama, uzdržati ravnovjesje »potrajnog« šum. gospodarenja, dok se definitivna gospodarstvena osnova ili program ne sastavi.

Tako i biva kod većine urb. zem. zajednicah bivšeg provincijala; dočim smo u bivšem krajiškom području i bez toga (izim riedkih iznimaka).

Nu nadajmo se, da će mo i u tome napried kročiti.

Svaki razuman gospodar, ako hoće da uredi svoj posjed, da znade što je »moje i tvoje«, mora urediti svoje stanje vani, prema faktičnom upisu dobara posjeda u javnim knjigama. Kakovo je gruntovno stanje u javnim knjigama i na katastralnim mapama, takovo mora na vlas odgovarati i vani!

»Dali je tomu tako«? pitat će mnogi. U većini slučajeva moramo reći: »Nije«!

Mnogo je toga u tudjim rukama; mnoga je površina pokraj šuma i pašnjaka od medjašnih susjeda priorana, prigradjena, prisvojena, pokrčena i t. d. Dapače i ciele parcele jesu otuđjene svojoj svrsi.

Kraj ovakovoga stanja stvari, nije nam ni na kraj pameti, da pravo sastavljamo osnove i programe, dočim nam je posjed neuredjen i jedan dio takoreći u tudjim rukama!

Valja nam prvo posjed pravno urediti, a tada istom strukovno!

S toga će mo — prije samoga strukovnoga uredjenja — raspravljati o jednoj rak-rani našeg šumarstva (naročito u bivšoj Krajini), a to je sveobće poznata:

a) usurpacija šum. tla.

Koliko nam je znano, ne ima u Hrvatskoj i Slavoniji kod zem. zajednica izim riedkih iznimaka, gdje ne bi bilo »usurpacijah« šuma i pašnjaka!

Naročito u bivšoj Krajini imade »starih usurpacija« od više decenija, a ne manjka ni na novima.

Naročito možemo reći, da su se od god. 1890. usurpacije povećale, a time i krčenja šum. tla!

Naš seljak ratar jeste u obće protivnik šuma i šum. uredjenja; pak gdje se je i malo odpočelo sa uredjenjem na temelju novih zakona i naredaba, tu je na javu izbila seljačka protimba ovoj tobožnjoj novotariji!

Nije ni čudo!

Kroz stoljeća je ležao mnogi posjed neuredjen sve do danas. Kroz stoljeća mogao je naš seljak slobodno u šume, a za pašnjake ga nitko ni pitao nije.

Hrvatska poslovice kaže: »Stare navade i stare grieh, težko je napustiti«! Tako je svakomu čovjeku, dakle i našem seljaku rataru u ovom slučaju.

Nu vrijeme leti strielovitom brzinom, obća kultura napreduje, svakdašnje potrebe rastu, način se života mienja, pak je i nama istim krokom koracati!

Tako je i ovom slučaju!

Valja nam najprije urediti naš posjed, a tada istom šumsko gospodarstvo!

Valja nam stoga ustanoviti i urediti usurpirane dielove, te ih vlasniku (zem. zajednici) i pravoj svrsi povratiti. Kada to proveli budemo, moći ćemo se latiti uredjajnoga posla.

S toga nam valja promotriti nadalje:

b) koja je oblast nadležna ustanoviti i raspravljati glede usurpacijah šum. tla?

Ni odmah kažemo, da su glede usuparcijah posjeda i vlasnoski naših zemljištnih zajednica **jedino** nadležne političke oblasti. Tu neima mjesta sudbenom postupku. To je i pravo. Postupak je kod političkih oblasti mnogo brži i mnogo jeftiniji!

Nadležnost političke oblasti sliedi iz samoga pojma o »uredjenju »zem. zajednica« koje pojam je osnovan na samon zakonu od 25./IV. 1894. Tu se ne radi o sudbenom uredjenju pojedinih medja, ni o smetanju posjeda, već o obćenitom uredjenju posjeda zem. zajednica, dakle i o uredjenju svih njihovih medja.

Usurpirati t. j. prisvojiti si šum. tlo po suovlašteniku zemljišne zajednice, čini prekršaj šumskoga zakona!

§. 60. toč. 6. š. z. smatra kao kvar šumski: »nepovlastno prisvajanje zemlje«; a po toč. 7. »i svako ino upotrijebljivanje zemljišta šumskoga«. Tu se ima tako smatrati priranje, prigrada i t. d. šum. tla.

I iz ove zakonske ustanove sliedi, da je kod novih usurpacija šumskoga tla nadležna suditi politička oblast, radi prekršaja šum. zakona.

Nu valja ali ovdje paziti na čl. III. cesarskog patenta od 24. lipnja 1857. kojim se za krunovine ove uvodi »šumski zakon«, a glasi; »Pri narušajih zakona šumskoga, koji se ne imaju razpravljati i suditi po obćem zakonu kaznenom, utrnjuje se iztraga i kazan-zagodom, ako narušenik za šest mjeseci, od dana učinjenog narušaja, nije bio uzet pod iztragu«.

Moramo paziti, da kod svih novih prisvajanja, prikrčivanja, prioranja i t. d., šum. tla po suovlaštenicima zem. zaj. svaki takovi prekršaj pravodobno prijavljen bude, da ne nastupi zastupi zagoda. Ako smo svaku novu usurpaciju pravodobno izmjerom ustanovili i prijavili, biti će krivac kažnjen, a medjašno stanje tim putem sačuvano i odmah uredjeno.

Radi do nedavna neuredjenih šum. gospodarstvenih odnošaja (1894. g.) i radi pomanjkanja šum. nadzorne službe kod većine zemlj. zajednica, naročito u bivšem krajiškom području, nastala je, radi ovoga prekršaja šumskoga zakona t. j. radi usurpacijah šum. tla, zagoda.

Mi imademo sada posla sa više godina »starima usurpacijama šum. tla«, — naročito u bivšoj Krajini.

Glede uredjenja »usurpacijah« postajale su i prije naredbe. Mi smo ih spomenuli u u VIII. odsjeku ove naše razprave*.

* Vidi »Š. L.« od g. 1900., str. 655.—661.

Nu kako rekosmo, radi prije neuredjenih šum. gospodarstvenih i redarstvenih odnošaja, kod naših zemlj. zajednica ostalo je toga mnogo neuredjeno. Nu valja nam se latiti i toga posla, da uredimo i ovo »zapušteno« medjašno stanje naših zem. zajednicah.

Što je n. pr. urb. zem. zajednici prigodom segregacije dopitano, ta ona mora nepromjenjeno i neumanjeno uživati, dok sam zakon inače neodredi. Gruntovno stanje unešeno nakon segregacije važi za sva vremena, dok zem. zajednica postoji.

Isto gruntovno stanje vrijedi i za sve krajiške mjestne zajednice. Što je za vrijeme prvog gruntovnog i katastralnog uređenja u biv. Krajini unešeno kao vlastnost pojedinih mjesta, sela, naselja i t. d. ima za sva vremena — dok se inako ne uredi — i ostati! Da ima tako biti, moraju skrbiti i paziti na to »ureda radi« političke oblasti! To proizlazi iz §. 50. zakona o uređenju zem. zajednicah, a koji glasi: »Nadzor nad zemljištnimi zajednicami u prvoj molbi vrši u pravilu nadležna kotarska oblast (gradsko poglavarstvo) i to bud neposredno, bud putem poglavarstvih upravnih obćinah.

Zemljištne zajednice, koje su vlastnice šumah, stoje pod nadzorom one oblasti, kojoj u pogledu šumskoga gospodarstva pripada nadzor«.

Nadalje §. 51. propisuje: »Nadzorna upravna oblast ima biti na ruku zemljištnim zajednicam u obće kod prvoga uređenja njihova«.

Evo nam jasnoga slova zakona, da političke oblasti ureda radi »moraju skrbiti« i biti na ruku zem. zajednicama kod uređenja svega, dakle i medjašnoga stanja zemljištnih zajednicah. Kasnije i nakon uređenja ima oblast vršiti »nadzor« da se sve što je uređeno, u okviru zakona uzdrži.

Naveli smo zakonite i jasne propise, da je politička oblast nadležna ustanoviti usurpacije šum. tla i vrhu istih razpravljati.

Doduše provedbena naredba k zakonu o uređenju zem. zajednicah negovori izrično o tome t. j. o usurpacijama. S toga

donašamo u interesu same stvari njevoja razjašnjenja. Reambulacija šum. medjah odnosi se na šumske uredjajne radnje«. Ona se provadja prigodom sastavka gospodarstvenih osnova ili programa ali istom tada, kada zemlj. zajednica definitivno pravno uredjena bude!

Ustanovljenjem usurpiranih šumskih i pašnjačkih i inih površinâ. hoće se, kako rekosmo, uzdržati samo cjelovitost posjeda, t. j. otudjeno tlo ima se zemljišnoj zajednici povрати.

Da je tomu tako, sledi iz jednog odpisa visoke kr. zem. vlade, odjela za unutarnje poslove od 10. rujna 1900. broj 60882., a glasi:

Upravnomu odboru županije

u

.

Na tamošnje izvješće od broj kojom se moli za izdanje shodne odredbe, da se obavi u obsegu kralj. kot. oblasti u reambulacija medjah posjeda zemljišnih zajednicah, odpisuje se županijskom upravnom odboru, da se obzirom na naredbe kr. hrv.-slav.-dalm. zemaljske vlade, odjela za unutarnje poslove od 15. studena 1898. br. 60022. i od 19. srpnja 1900. br. 37766. zabranjuje preduzimanje takovih posalah prije, no bude odnosna zemljišna zajednica definitivno uredjena, u smislu zakona od 25. travnja 1894. o uredjenju zemljišnih zajednicah.

Glede u izvješću spomenutih **usurpacijah**, odpisuje se, da je zadaća upravnih — kaonadzornih oblastih zem. zajednicah (§. 50. cit zakona), da na zahtjev zemljištne zajednice odstrane pojedine usurpacije redovitim molbenim tečajem«.

Mi smo evo naše napried spomenute tvrdnje glede ustanovljenja i uredjenja »usurpacijah šumskoga i inoga tla« zemljišnih zajednicah, utvrdili i dokazali. Samoju stvari koristiti će — ako navedemo, da je hrvatsko vrhovno sudište načelno

izdalo jednu riešitbu, da su jedino političke oblasti nadležne razpravljati glede svih kolikih »usurpacijah šumskoga i inoga tla«, a vlastnost su zemljištne zajednice.

Visoki kr. stol sedmorice, izrekao je dne 12. rujna 1895. pod br. 3468. u stvari smetanja posjeda, počinjenog na obćinskom pašnjaku, sljedeću načelnu riešitbu:

»Povodom spora nastalog izmedju kr. kot. suda i kr. kot. oblasti u Z glede nadležnosti za riešenje prepورا izmedju članova obćine B., radi usurpacije obćinskog pašnjaka (sve ostalo izpustiv*) radi smetanja posjeda nisu prikladne za sudbeni postupak, a dosljedno tomu, da se sudbeni postupak, poveden na prespomenute tužbe po §. 27. zakona od 8. svibnja 1890. o postupku u slučajevih smetana posjeda obustaviti ima, a to s razloga sljedećih:

. (izpustivši). Po §. 1. zakona od 25. travnja 1894. o uredjenju zemljištnih zajednica, sačinjavaju sada obćinski pašnjaci u području obstojavše hrvatsko-slavonske Krajinu, koji su po §. 17. krajiškog temeljnog zakona od 7. svibnja 1850. prešli u vlastnost dotičnih obćina, imovinu stanovitih ovlaštenika, dakle razrednu imovinu u smislu §. 18. obćinskog zakona za obstojavšu Vojnu Krajinu od g. 1862. s kojom sada po §. 31. gorenavedenog zakona od 25. travnja 1894. razpoložu glavne skupštine svih ovlaštenika.

Za izvršivanje nadzora nad zemljištnimi zajednicama u smislu toga zakona i za riešenje priepora izmedju ovlaštenika, nadležne su političke oblasti (§§. 50. do 54. prenavedenog zakona)«.

. Daljnji dio razlogah ne navadjamo, pošto smo jednim dielom vrhovne riešitbe dovoljno dokazali, da su jedino političke oblasti nadležne ustanoviti i razpravljati glede svih usurpacijah, koje se dogode na posjedu zemljištnih zajednica, kao i za sve stare usurpacije.

Za uredjenje »usurpacijah« imademo zakoniti temelj, s toga ćemo promotriti:

* Vidi str. 23.—32. zbirke zahona od Fr. Haladi.

c) Način uredjenja usurpacijah.

U napried spomenutoj vrhovnoj riešitbi navedeno je, da sa imovinom stanovitih ovlaštenika t. j. zemljišnih zajednica sada po §. 31. gore navedenoga zakona od 25. travnja 1894. razpoložu glavne skupštine svih ovlaštenika; naravno uz nadzor političkih oblasti.

Po spomenutom §. 31. glavnoj skupštini pridržano je između inoga i sljedeće pravo:

d) ustanovljivat proračune i odredjivati, kako se ima razpoložiti s redovitim i izvanrednim prihodom zajednice;

f) sticat ili odtudjivat imovinu.

Kako vidimo, glavna skupština vlastna je, da pravovrijednim zaključkom odredi »način«, kako da se uredi usurpacije.

Ovo je važno tim više, jer u zakonu i napried spomenutim naredbami ne ima glede toga stalnoga pravila.

Ovo je od velike važnosti. S toga svaka zemljišna zajednica može, prema svojim mjestnim prilikama, n. pr. zaključiti sljedeće:

1. Svi usurpirani dielovi imadu se napustiti i zemljišnoj zajednici uz novčanu odštetu ili bez nje povratiti.

2. Za do sada uživane dielove, imade se stanovita podšteta platiti, koja teče u blagajnu zemljišne zajednice.

3. Usurpirani dielovi mogu se po suovlaštenicima uz mjestne stalne cienne odkupiti i gruntovno prenieti; dočim nesuovlaštenik toga prava ne ima.

4. Usurpacije koje su n. pr. u selu a u svezi su sa dvorom, vrtom, voćnjakom, šljivikom i vinogradom, imadu se napustiti i posjedu zemljišne zajednice prikopiti.

5. Usurpirani ali z. z. vraćeni pojedini komadi, davati će se svake godine u zakup, a novac teći će u blagajnu zemaljske zajednice.

6. Usurpacije uz šume, imadu se bezuvjetno napustiti i priklopiti svom sastavnom glavnom šumskom dielu (§. 41. z. zem. zaj.)

7. Isto kao pod točkom 6. vriedi i za sve pašnjake obrašćene drvom.

8. Pojedinin siromašnijim suovlaštenicima, koji su ma kojim goder načinom, (smrću roditeljah, prodajom i t. d.) bez zemljišta ostali, naročito bez njihove krivnje, mogu se usurpirani dielovi uz višegodišnju odplatu odpisati u njihovo gruntovno vlasništvo, odnosno mogu im se i novi dielovi za kuću i dvorište dati.

Mi bi za ovo uredjenje mogli još mnogo primjerah navesti, ali i ovi su dovoljni.

Kada je glavna skupština suovlaštenikah za uredjenje usurpacijah, dobro je i plemenito.

Ali imade zem. zajednica, većinom u bivšoj Krajini, koje svojevoljno ne će, da se usurpacije urede.

»A kako i bi«?!

Svaki pojedini suovlaštenik — bez riedkih iznimaka — imade usurpiranoga tla, pak da on stvara zaključak proti samomu sebi!

To je nemoguće, a nije ni zahtjevati moći, kada poznajemo dobro ćud našega seljaka ratara.

Tu ne preostaje ništa drugo, nego da u ovakovim slučajevima politička oblast „ureda radi“ odredi, da se usurpacije urediti moraju!

Od neobohodne bi potriebe bilo, da visoka kr. zemaljska vlada izda obćenitu »normativnu naredbu«, glede uredjenja »starih i novih usurpacija«, pošto jasnih propisah — o tome — ne imamo.

Napred smo spomenuli nakon i naredbe, da je politička oblast nadležna u ovom predmetu uredovati. Ove su ali naredbe manjkave glede samoga »načina« uredjenja. Samo izvedenje i uredjenje trebalo bi — kako rekosmo — naredbom regulirati i urediti, kako glede izmjere, tako i gruntovnog i pravnoga uredjenja!

Ako prepustimo samoj volji suovlaštenikah ne ima nikada uredjenja!

Kada znademo način, kako nam usurpacije urediti valja t. j. da li će se pojedini dielovi odkupiti, odpisati, u zakup dati, šumi i pašnjaku natrag pripojiti i t. d. to ćemo prieći na tehničke radnje:

d) Izmjera i ustanovljenje usurpacijah.

Sada nastaje pitanje: Tko imade izmjeru usurpacijah obaviti? Naše je je mnienje ovo:

»Ako je već politička oblast nadležna uredovati, to je svakao u prvom redu zvano i njeno strukovno osoblje, a naročito ako se o šumi i pašnjaku radi, da u ovom predmetu ureduje«.

Izmjera usurpacijah predradnja je samoga »uredjenja«, koje obavljaju šumarski tehničari. Ovo smo razjasnili u ovom odsjeku pred toč. 1. »Tko ureduje gospodarstvo«.

Ovo naše mnienje važno je i prije.

Naredba visoke kr. zemaljske vlade, odjela za unutarnje poslove od 16. lipnja 1885. br. 16104 »glede političke reambulacije medja občinskih šumišta« odredjuje sljedeće:

... Nu obćinam stoji prosto, da vlastitoga znanja i ravnanja radi, uz intervenciju podžupanijskoga mjerničkoga i šumarskoga osoblja preduzmu reambulaciju medja, a na temelju obavljenih izvida i pribavljenih točnih mapa, pokušaju nagodu s dotičnim strankami.

Ovim načinom će se po svoj prilici mnoga prieporna medja kratkim putem i bez osobitih troškova reificirati i t. d.«

Znano nam je, da je po šumarskom osoblju političke uprave, na temelju ove naredbe mnogo medja zem. zajednicah uređeno.

Kada je to prije moguće bilo, mnijemo da može i sada, kada imademo zato zakonitu podlogu!

Imade slučajevah, gdje se to uređenje prepušta ovlaštenim mjernicima. Naše je ali mnienje protivno tomu, naročito ako se radnja tiče uređenja šuma i pašnjaka naših zemljištnih zajednica, na kojih uređenje jeste jedini šumar po zakonu zvan.

Dakako, da i ovdje imade iznimaka (kao i u svakom poslu), što eventualno — prema okolnostima — uvažiti valja.

Pitanje izmjere usurpacijah riješeno je n. pr. u belovarsko-križevačkoj županiji naredbom vel. kr. županijske oblasti od 14. kolovoza 1897. br. 11456.

Naredba glasi.

»Povodom tim, što neke obćine svoj obćinski posjed pašnjake i šume za »ustanoviti usurpacije«, po civilnih mjernicah mjeriti davaju, kod čega se ali tako postupa, da se dotična usurpacija glede mjesta i veličine samo na mapama ustanovljuje i uriše, a ne da se podjedno medja obćinske zemlje i u naravi vidljivimi medjašnjimi znakovi trajno označi, obnazuje ova županijska oblast odrediti, da ova kr. kotar. oblast svagda kod takovih radnja i na trajno obilježjenje obćinskog posjeda shodnimi medjašnjimi znakovi bdiye.

Za da taj posao u svakoj danoj prigodi sjegurno, shodno i točno izveden bude, valja o svakoj nakanjenoj izmjere obćinskih zemalja nadležnog šumarskog tehničara obavjestiti, koji će se sa odnosnim mjernikom u sporazum staviti i potrebne odredbe za postavljanje sbodnih i trajnih medjašnjih znakova izhoditi, te ovu radnju i sam prigodice ili naročito nadzirati.

U tom predmetu se podjedno preporuča, da se ovakove izmjere svagda nadležnom šumskom tehničaru povjere, jer će isti rećeni posao jeftinije i svrsi shodnije obaviti«.

Evo ova naredba upodpunjuje naše uvjerenje i tvrdnju, da su jedini »šumarski tehničari« zvani, da se bave sa izmjerom posjeda i uredjenjem medja naših zem. zajednica; naročito ako se uredjenje tiće naših šuma i pašnjaka. Kada znamo: »tko imade izmjeru usurpacijeh obaviti«, prieći nam je i na samu radnju t. j. **izmjeru.**

Katastralne mape naših obćina, s kojima želimo vanjske radnje obavljati, moraju sasvim odgovarati gruntovnom stanju t. j. moraju se rektificirati i identificirati sa gruntovnim mapama.

Svagdanje promjene mienjaju gruntovno stanje, pak otuda dolazi, da je »posjedovno stanje« označeno u posjedovnim listovima — a vode se kod obč. poglavarstva — većinom raznolično od »gruntovnog stanja«.

Naročito bivaju te promjene znatne, prigodom svakog izpravka katastralnog posjedovnog stanja, a prema tomu izpravljaju se i katastralne mape. Mienjaju se tim izpravkom površine, parcelarni brojevi, kulture, posjednici i t. d.

Na temelju ovih katastralnih operata, mienjaju se i izpravljaju gruntovno katastralne mape.

Usljed toga dogadjalo se je, a dogadja se i danas, da su mnoge usurpacije občinskih zemalja (zem. zajednica) prenešene na »usurpatora« a na štetu zem. zajednice.

Katastralni, ovako izpravljeni operat, izlaže se kroz 6 mjeseci na javni uvid. Nitko ne prigovara!

I tako budu mnoge usurpacije, bez znanja i privolenja zem. zajednice, gruntovno prenešene, na »usurpatora«. Postupak izpravka operata je pravomoćan i ne ima daljnega lieka.

Na taj način umanjuje se posjed svih suovlaštenikah, na korist pojedinca. Zaoto nam valja, kako rekosmo, što prije urediti medjašno stanje posjeda naših zem. zajednicâ. Kada imademo dobre rektificirane mape, bilo segregacionalne ili obč. katastralne ili kopije gruntovnih nacрта, možemo prieći na vanjski rad t. j. izmjeru usurpacijah. Mi ne ćemo ovdje razpravljati način izmjere i geodetička pravila, jer to nam svima šumarima dobro znano biti mora.

»Vanjski rad i brzina« odvisi od prakse pojedinaca, pak zaoto tu pravila ne ima. Terrain šume, pašnjaka i ostaloga posjeda, upliva na način izmjere, postupka i t. d.

Mi ćemo samo naše praktične nazore predočiti, u koliko se odnose na ovu stvar i na našu razpravu.

Usurpacije šum. i inog tla dogadjaju se većinom na rubovih šumâ i pašnjakâ, gdje ove medjaše sa oranicami, livadama-sjenokošama, vinogradi i t. d. Dogadja se, da se pojedine manje parcele prisvoje t. j. »okupiraju«, ili u samoj šumi i pašnjaku u nutri ima »okupacijâ«.

Radi ustanovljivanja usurpatora, usurpiranih parcela i usurpiranih površina, valja nam osnovati zabilježnicu (po privitom obrazcu).

U formi izkaza imademo tada predloženo cijelo stanje našega rada vani. Ova zabilježnica služi nam kasnije za vođenje razprava i gruntovno uređenje.

Mi imademo u naše izkazu oznaku za posjednika zemljišta, koji sa posjedom zem. zajednice graniči. Bude li usurpacija ustanovljena, to taj susjed dodje jednostavno u izkaz, sa oznakom njegove graničnice se parcele i površine.

Ako je zaključeno, da se usurpacije »odpisuju«, to imademo odmah rubriku od koje parcele zem. zajednice i što se odpisuje t. j. koja površina i za čiju korist Izmjerom pronađeno stanje imade se vidljivo i jasno u nacrt urisati.

Ne odpisuje li se usurpirana površina, već ona ostaje zem. zajednici, to imademo rubriku i za to. Pronađeno ali stanje vani urišemo u nacrt, dočim podjedno postavljamo medjašne znakove i humke.

Kako smo gore razložili, imademo prema zaključku glavne skupštine i oblastnoj odredbi stupce, što ima »usurpator« platiti:

1. u ime uživanja zemljišta;
2. u ime odkupa zemljišta;
3. u ime troškova zemljišta.

Konačna rubrika tiče se same uplate.

Kada smo sve usurpacije izmjerom vani ustanovili, medje vidljivo i stalno označili, u nacrt sve pronađeno urisali, a u izkaz sve usurpatore popisali, to tada cijeli elaborat predložimo političkoj oblasti, da u smislu §. 50. zak. zem. zaj. raspravu provede; kakovi bude posljedak rasprave, takovo će — prema raznolikim prilikama — biti i daljnje uređenje!

Mi smo tim postupkom našoj šum. tehničkoj dužnosti udovoljili, da zemljišna zajednica i sa te strane dobro uređena bude.

Za to smo valjda po zakonu i zvani!?

Zemljištna zajednica

Porezna občina

[illegible]

Ako mi već prigodom izmjere usurpacijah medje ustanovljujemo i vidljive stalne medjašne znakove (humke) postavljamo, to se ova radnja može smatrati predradnjom reambulacije. S toga možemo ovdje odmah prijeći na sljedeće:

e) Reambulacija medja šuma i pašnjaka.

Dok se uređenje »usurpacijah« odnosi na cijeli posjed zem. zajednica, to se reambulacija medja sa šum. tehničke strane odnosi lih na šume i pašnjake.

Reambulacija medja odnosi se kako gore spomenusmo na »uredjajne radnje« t. j. spada u predradnje za sastav šum. gospodarstvenih osnova ili programa.

Gore smo spomenuli naredbe, po kojima se predbježno sada zabranjuje preduzimanje takovih posala, prije no bude odnosna zemljišna zajednica definitivno uređjena u smislu zakona od 25. travnja 1894. o uređenju zemljišnih zajednica.

Gdje su zem. zajednice ali »definitivno« uređjene, — može se u smislu ove naredbe — preduzeti reambulacija medjah šumah njihovih pašnjaka; naročito gdje to glavna skupština suovlaštenikah zaključila!

Gdje je to već prije učinjeno, otpada svaki daljnji ovakovi rad.

U takovom slučaju, valja nam eventualno preduzeti popravak medjašnih znakova, a gdje se pako potreba pokaže i izmjerom nužдне izpravke provesti, da se medjašno stanje uredi i uzdrži! Prigodom reambulacije (rektifikacije) šum. medja zem. zajed. eventualno nastale sporove, rješava pol. oblast!

Dok ne bude izdana provedbena naredba k zakonu od 26. ožujka 1894. kojim se uređjuje stručna uprava i šumsko-gospodarenje, obustavljena je po visokoj kr. remalj. vladi »reambulacija« medjah; odnosno — kako navedosmo — dok zem. zajednice definitivno uređjena ne bude!

Reambulacija medja provadjati će se jednolično prema izdanom naputku za tehničke radnje oko sastavka osnovah.

To je i pravo! »Jednoličnost i propis uređenja držati se mora«.

Nu naše je mnijenje u obćem interesu, — kao i u interesu zem. zajednica — sljedeće:

»Gdje uredjena zemlj. zajednica pravovaljanim zaključkom zatraži reambulaciju t. j. rektifikaciju medjah svojih šuma i pašnjaka, i ostalog posjeda, a politička oblast zaključak odobri §. 5. a) — može se reambulacija (rektifikacija) medjâ provesti«.

Naročito, gdje imade »usurpacijah« šum. tla (ponajviše u bivšoj Krajini) pa makar zemljištna zajednica i neuredjena bila, ima se izmjerai uredjenje »ureda radi« odrediti po političkoj oblasti — tim više, ako to sama zemljištna zajednica zahtjeva.

Prigodom uredjenja »usurpacijah«, mogu se — kako gore napomenusmo — postavljati oko šumâ i pašnjâka stalni medjašni znakovi! To nam je i dužnost, ako već vani mjerimo i radimo!

Kada provedbena naredba izdana bude, imademo tim načinom već uredjeno medjašno stanje. Prema izdanom napatku o uredjenju šumah, prilagoditi ćemo lahko naše do sada jur obavljeno omedjašenje (n. pr. prigodom izmjere usurpacijah), pak je posao uredjenja tim načinom olakšan i u mnogome unaprijeden i pospiešen.

Valja nam se držati onoga načela: »Svaka za obće dobro izvedena i učinjena radnja — pa makar i prije određene dobe — više valja, nego li da nam u neradu i nehaju prolaze dani«.

»U radu je spas!«

(Nastaviti će.)

O katastralnim: nacrtima, izmjeri i reambulaciji.

Katastralna se izmjera provadja, ne samo kod nas, već u svima kulturnima državama, u prvom redu radi pravednog odmjerivanja poreza, pa od tuda i jest taj naziv kataster (ca-

tastrum od capitastrum = glavna porezna knjiga). No nemanju vrijednost imade katastralna izmjera time, što svačiji posjed štiti od smetanja, jer je ona nedvojbeni a često i jedini svjedok za sve medjašne linije svakog posjednika, za ono vrijeme, kad je provedena ili eventualno kasnije izpravljena (reambulirana). Nadalje su katastralne mape od velike koristi, bolje, neobhodno potrebne svakom ovećem posjedniku u njegove privatne gospodarstvene svrhe. bez kojih se racionalno gospodarstvo voditi ne bi dalo, ili bi se morali kod svakog gospodarstva posebni nacrti praviti. Takva su oveća gospodarstva, obično sva državna, občinska i mnoga privatna šumska gospodarstva, pa držim da ne će biti suviše ovdje koju reći o tim katastralnim nacrtima i o načinu, kako se sama katastralna izmjera provadja, držeć, da će tim mnogom čitaocu katastralna mapa jasnijom postati.

Katastralna mapa (recimo ona za čitavu Ugarsku i Hrvatsku) jest projekcija svijuh kulturnih medja i medja zemljišta pojedinih posjednika sa zemlje na onu ravninu, koja zemaljsku površinu tangira u zvjezdarni Citadela (Budimpešta), predočena u umanjenom mjerilu $1'' = 40''$ ($1 : 2880$).

Ta idealna ravnina razdieljena je onim meridijanom, što prolazi citadelom, u dvie pole: istočnu i zapadnu stranu. Istočna, a tako i zapadna strana, dieli se meridijanima u t. z. kolone i to: istočne i zapadne kolone, koje su po 4000 hvati široke t. j. toliko, da istosmjernice u okomitom smjeru preko njih i jednakom razmaku (kao i meridijani) povučene, diele rečenu ravninu u četvorne milje (po 10.000 rali). Svaka se četvorna milja dieli u dvadeset jednakih površina (pačetvorina) i to tako, da se one stanice, što ih u milji tvore meridijani, razdieli u 5 jednakih dielova, dočim one, što ih tvore istosmjernice, u 4 jednaka diela. Svaki takov jedan dio jest jedna t. z. sekcija, jest jedan list katastralne mape u običnom formatu.

Ako kolone, što ih tvore meridijani, označimo s jedne strane prama istoku, a s druge prama zapadu rimskimi brojevi I., II., III., . . . počam od meridijana što prolazi Ci-

tadelu, pa kolone što ih tvore paraleli označimo sa arabskim brojevi počam od najsjevernije kolone prema jugu; za tim ako označimo sekcije u milji običnim slovima i to tako, da sa a, b, c, d, označimo rečenu razdiobu milje po paralelu, a sa e, f, g, h, i, razdiobu milje po meridijanu, tad nam je lako izraziti geografski položaj mape, onom formulom, koja se na svakoj katastralnoj mapi u gornjem lijevom uglu nalazi. N. pr. u gornjem lijevom uglu mape stoji formula: J kol. XXV. 37. sek. ag. to znači, da je ta mapa u onoj milji, koja leži u 25 koloni istočno od meridijana prolazećeg Citadela i u 37 koloni južno od najsjevernije kolone u Ugarskoj; a u toj milji jest ta sekcija u prvom razdjelku milje, brojeć po meridijanu. Time bi bio geografski položaj svake točke, kojoj bi geografski položaj znati htjeli, do najveće točnosti izražen.

Ovime je — držim — katastralna mapa svojim svakopoglednim potožajem jasno predočena, pa prelazim na izmjeru.

Po onom glavnom geodetskom pravilu, da se svaka izmjera provadja prolazeć uvijek iz širjeg okvira u užu, potrebna je za izmjeru najprije triangulacija t. j. neka trokutna mreža zadana na papiru i u naravi.

Za triangulaciju potrebna nam je pako prije svega temeljnica (baza) iz koje se mreža razvija i o točnosti koje, ovisna je sva daluja mjernička radnja. Kod nas u Ugarskoj i Hrvatskoj temelji se sva triangulacija na bazi, koja polazi sa zvjezdarne Citadela u Budimpešti i koja je baza hvatačom više puta mjerena uz najveću točnost. Sa te temeljnice postavljena je današnjim najtočnijim instrumentima (teodolit) triangularna mreža I. razreda, a iz ove prešlo se u mreže II., III. i IV. razreda, čime se je došlo do dovoljno malenoga razmaka i potrebnog za radnju sa stolom. Prva tri razreda točaka računana su uzimav u obzir i sfericitet zemaljski, dočim je iz mreže III. razreda dobivena mreža, odnosno točke IV. razreda, putem ravne trigonometrije, jer sfericitet zemaljski kod ovih točaka, radi njihove međusobne udaljenosti, već ne imade zamjetljivog upliva na točnost rada, pogotovo kraj velike točnosti,

kojom se proračunavaju te točke (logaritmičke tablice sa 10 decimala).

Takova je triangularna mreža potrebna i dovoljna za rad sa stolom, koji je kod nas uveden, kao do danas najpraktičniji mjerači instrumenat za ovakav rad.

Predpostavljajući, da svaki čitaoc teoretski pozna radnju sa stolom, govorit ću samo o praktičnom provodjanju poznatih teoretskih pravila i metoda mjerenja.

Mjernik napne papir na dasku stola i to pomoću bjelanka jajeta u kojeg se usipa nešto vode i napravi t. z. snieg; zatim na papiru napravi više manje praktičnim a ne matematičnim putem točan paralelogram, koji zatvara sasma točno 500 jutara t. j. čini jednu sekciju. Dalnja mu je zadaća, da trigonometričke točke, koje su mu vani vidljivo označene, prenese najvećom točnošću u tu sekciju. On dobije iz trigonometričkog ureda te trigonometričke točke (odakle ih mogu i privatne stranke dobiti uz neku odštetu), zadane kotama sa sekcionalnih linija t. j. sa okvira same sekcije — a koje kote tumači priležeći nacrt istih u vrlo malenom mjerilu.

Unesav trigonometričke točke na papir, kojih na jednom papira mora najmanje tri biti a između tih barem jedna takova, da se je moguće sa stolom na nju postaviti, i prelazi na vanjski posao.

Očevidno je, da su tri točke, malo za povoljno i propisno kretanje čitavom jednom sekcijom, jer sa triju će točaka (odnosno sa dvijuh) riedko kada moći viditi sav terrain jedne sekcije t. j. motku na svakom uglu medja u toj sekciji ali tako, da mu se vizure sjeku pod propisanim kutem od 60° do 120° (inače nije jasno prosjecište rajona), pa bile te točke i najzgodnije postavljene. Potrebna je dakle još jedna triangularna mreža, koja će omogućiti, da mjernik može iz te mreže mapirati svaku točku zadatog terraina uz uvjet, da mu se vizure sieku pod kutem što bližim pravome.

Tu petu i posljednju mrežu pravi mjernik sa stolom ovako:

Podje van i označi motkama sva ona mjesta, koja mu se čine najzgodnijima za zadovoljenje gori rečenih uvjeta. Te točke mogu biti međusobno udaljene više ili manje već prema obliku terraina i prema kulturama (šikara, kukuruze, livada, selo i t. d.) te ujedno pregleda radi pravi prednacrt (croquis) tih pomoćnih točaka, ove pomoćne triangularne mreže. Po t. zv. izkolčenju tih pomoćnih točaka podje sa stolom van i sa poznatih trigonometričkih točaka mapira poznatim načinom te pomoćne točke, ali uz uvjet, da svaka ta točka bude triput vizirana, to jest svaka točka dobije tri rajona, koja se u jednoj točki presjecati moraju, da nedvojbeno fiksiraju te pomoćne točke. Time je mjernik dobio povoljnu mrežu poznatih točaka, da se može kretati uz navedene uvjete, pa prelazi na predradnje samog detaljnog mapiranja, a to je t. zv. izkolčivanje i pravljenje prednacrt (Croquis-Skizze).

Na poseban papir, koji je radi lakšeg kretanja za jednu sekciju sastavljen iz 4 manja arka, prenese dovoljnom točnošću sve točke sa mape na taj papir za prednacrt. Prednacrtu je zadaća, da priličnom točnošću prikaže sve parcele, kulture, imena vlasnika, a osobito mora biti točan u pogledu spajanja kolčica koji su vani udareni. Prednacrt pravi se ovako :

Mjernik počme na bilo kojoj točki i zabije tu kolčić označen rednim brojem 1 (koji se nastavlja do 1000) tako, da svojim kosim položajem pokazuje taj kolčić onim smjerom u kojem će se nalaziti kolčić broj 2., koji će opet svojom kosinom pokazivati na kolčić broj 3. i t. d. a to zato, da radnik (figurant) koji će kasnije te kolčiće zastavom na motki označivati, može kolčiće lahko redom naći. Kolčići se udaraju na svakoj medji bilo kulture ili vlasničkoj tamo, gdje god se medja lomi — ako je n. pr. pravilno zaokružena, onda se udaraju kolčići tako, da izmedju kolčica ostaje pravac. No ako bi kolčići pregusti izpali a moguće je koordinatno umjeravanje, onda se koordinatnim mjerenjem ova izmjera nadopuni.

Svaki taj kolčić dolazi u prednacrt urisan, označen svojim brojem i onako spojen sa susjednima, kako se u naravi po

njima medje spajaju. Kolčić se uriše u prednacrt tako, da se mali stolčić (Aussteckung-Tisch) postavi nad ili pokraj kolčića, sjevernicom orientira i viziranjem u najmanje 2 točke, poznate na papiru i u naravi, koje ali stoje pod kutem što bližim pravome, te dobijemo u presječistu tih visura naš kolčić, kod kojeg stojimo. No nije od potrebe svaki kolčić tako točno urisavati obzirom na vrijeme, već samo one, koje na temelju drugih ne može mjernik prostim okom na dovoljnu točnost urisati. Jer glavna je zadaća prednacrta, da su vani udareni kolčići međusobno točno prema naravi spojeni i da od prilike pokazuju (doduše što veću) sličnost oblika parcela.

Kada mjernik imade 500—600 udarenih kolčića, onda polazi na mjeru sa stolom, kojim se postavi na jednu trianguliranu točku orientira stol i daje znak figurantu, koji čeka na kolčiću broj 1. da digne barjak. Čim ovaj barjak digne, mjernik ga u vizuru uhvati, povuče na papiru rajon i označi taj rajon brojem kolčića. I tako ide dalje dok figurant ne obidje sve kolčiće, razumjevajući se rogom i zastavom, uvijek sa mjernikom. Tad se mjernik premjesti na točku sa koje će moći najviše ili moguće sve kolčiće vidjeti i pod kutom od 60° — 120° presjecati na papiru nalazeće se rajone prve vizure. Presječištem rajona za jedan te isti kolčić jest mapiran taj kolčić, koje se točke prema načinu naznačenom u prednacrtu međusobno spoje i tim opisanim načinom nastavlja se posao do zgotovljenja cijele sekcije.

Točnost katastralne mape jest redovito tolika, koliko se prostim okom sa tranzversalnog mjerila čitati daje. Tu i tamo nastane za koju desetinu hvata pogreška (dozvoljena su 3—4 desetine hvata) bilo spajanjem kolčića na mapi, bud kod izvlačenja rajona, bud kakogod, ali je ta pogreška kraj pedantnosti mjernika dosta rietka, a ako pogledamo u naravi međjašne oznake, koje svojom širinom obično nadmašuju mjereničku pogrešku, to ta pogreška tako rekuć izčezava sasma. Može se dakle potpunim povjerenjem crte sa mape u narav ili obratne prenašati i mape, kao sasma točne, rabiti. Nego ako su crte, koje imamo prenašati sa mape u narav ili obratno

dovoljno dugačke (na primjer preko 50 hvati), tada se imade uzeti u obzir osušenje papira, koje kod gdje kojih papira i vrlo dugačkih crta znade biti od znamenite vrijednosti. Papir naime dok se napinje, napne se u vlažnom stanju, a kao takav nešto se raztegne i u tom raztegnutom stanju ostane uvijek dok je na stolu, dokle za sve vrijeme rada. Kad se izvadi mapa sa stola, povrati se papir u svoje prvašnje stanje t. j. mapa se je stegnula i svaka je crta nešto manja.

Osušenje papira lahko konstatiramo, dočim znamo, da bi jedna stranica okvira morala biti dugačka 800 hvati a druga 1000 hvati. Mjerilo nam odmah kaže osušenje papira od sjevera prama jugu i ono od iztoka prema zapadu, pa pro računamo li osušenje za 100 hvati (ili ako nam je stalo do površina onda n. pr. osušenje za 1 jutro) koja se pogreška lako uvijek provadja. Kod manjih duljina nema ova pogreška gotovo nikakva upliva, te je ne treba ni u obzir uzimati.

U kratko još nešto o katastralnoj reambulaciji:

Nove mape, kako su napred opisane, napravljene su kod nas jedan put za čitavu zemlju a te se mape od vremena do vremena popravljaju, prema promjenama kako se u naravi događaju a provodjanje tih promjena u stare mape zove se reambulacija. Jednu te istu mapu nije moguće mnogo puta popravljati, jer postane nepregledna, tada se provede nova izmjera opet.

Kod reambuliranja stalo nam je najviše uvijek do točaka odakle se rad započinje. Najbolje su trigonometričke točke, ako ih rabiti možemo, ali kao što često biva, potrebne su nam točke bliže i za mjerenje povoljnije, te uzimamo očevидno odgovarajuće točke u naravi sa onima u mapi n. pr. uglove medjašnika, kuća i t. d. Nije ali nikad dovoljno zadovoljiti se sa ovakovom točkom, jer može ona i pogrešna biti, već moramo najprije nju sasma točno iztražiti. U to ime uzmemo si više točaka (3—4) okolo one koju smo si kao izlaznu odabrali, pa sa ovih točaka mjerimo do naše točke toliku duljinu koliko sa mapa čitamo transverzalnim mjerilom. Ovakova kontrola reći će nam

sigurno vrijednost odabrane točke prema čemu ćemo, sigurni za točnost, moći dalje raditi.

Iz više ovako opredjeljenih točaka, možemo si n toj mapi urisavati nove gospodarstvene potrebe bez bojazni za točnost njihovu.

G. Bujan.

Ugarski zakonski članak XXVIII. od 1900. o šumskim radnicima.

I opet se obogatila naša struka kod naših susjeda za jedan važan zakon, o kojem nije u ovom listu bilo dosad govora, pa jer je to važan zakon, koji zasieca u šumarstvo, smatram, da ne će biti suvišno, ako cienjene čitatelje u kratko upoznam s tim zakonom. Obielodanjen je u br. 1. stručnoga lista naših susjeda »Erdészeti lapok« od prošle godine u celosti. Ne ću da ga doslovce provedem; bit će dovoljan i izvadak. Ovaj se zakon dieli u sedam poglavlja.

Glava I. Obćenite ustanove.

§. 1. zahtjeva za svakoga radnika izkaznicu ili kakovu mu drago izpravu po oblasti izdanu.

Glava II. O sklapanju ugovora sa radnicima.

§. 2—4. štiti i priznaje valjanima samo prema ustanovam ovoga zakona sklopljene ugovore i ustanovljuje, što imade ugovor da sadržaje.

Po §. 5. može poslodavac dati radniku u ime putnoga troška najviše toliko, koliko mu iznaša zasluga od 2 tjedna.

§. 6—9. Sa radnicima, koji stanuju u istom kotaru, sklapa se ustmeni ugovor, ako su pako iz drugih krajeva, ima se ugovor prosto od pristojbe i biljegovine pismeno sklopiti pred svjedocima, koji smiju biti samo činovnici oblasti i šum. činovnici, nu oni nisu dužni svjedočiti, ako nije u smislu §. 1. sklopljen ugovor. Ako se ugovor u dva primjerka piše, svakoj stranki pripada po jedan primjerak; ako samo u jednom pri-

mjerku, imade ga poslodavac oblasti predati gdje uz pristojbu od jedne krune dobije duplikat, dočim original ostaje kod oblasti.

Po §. 10. i 11. dužao je poslodavac radniku nakon izmnuća ugovora to u izkaznicu ubilježiti, koju je dužan radnik istom kada dodje na mjesto posla predati; kod svake promjene u ugovoru imade se postupati kao kod sklapanja ugovora.

Glava II. O izvršivanju i utrnuću ugovora.

§. 12. Ako nije u ugovoru ustanovljen početak rada, to je dužan poslodavac naznačiti ga najmanje tri dana prije i naznačiv mjesto, pozvati radnika na rād, označiv ujedno i svog povjerenika (punomoćnika), a dužan je strogo držati se ugovora glede plaćanja; kad se svršši posao vratiti izkaznicu, ubilježiv, kad je posao (ugovor) minuo. Štetu, nastalu povriedom ugovora, dužan je poslodavac nadoknaditi. Ako poslodavac izgubi izkaznicu, dužan je troškove nabave iste nositi ako pako izkaznicu, kad ugovor mine, s kojih god razloga radniku ne vrati, dužan mu je svaki dan davati nadnicu dotle, dok mu ju ne vrati.

§. 13. Radnik je dužan pozivu poslodavca na vrijeme se odazvati i držati se strogo ugovora.

§. 14. Ako se radi kakove nezgode, vatre, povodnje, orkana i t. d. ne može radnja da kroz tri dana nastavi, a poslodavac se nije obvezao na obskrbu ili plaću kroz to vrijeme, može radnik odstupiti od ugovora, ako ga ne veže kakov predujam ili druge okolnosti. U tom slučaju radnik nije dužan nositi odnosno vratiti putni trošak, ali poslodavac nije opet dužan, da mu plati putni trošak natrag.

§. 15. Ako se zasluga po mjeri izplaćuje, to se imadu upotrebljavati običajne zakonite mjere, i po filirima zasluga računati. Ako nema glede mjere pogodbe, imaju se uzimati mjere, koje vriede kod državne šumske uprave.

§. 16. Za kvar, što ga radnik poćini, može poslodavac nadnicu ili druge vriednosti obustaviti, a dužan je, ako se radnik ne bi primirio, javiti to u roku od tri dana prvoj nadležnoj oblasti.

§. 17. zabranjuje poslodavcu mjesto zasluge davati žestoka pića ili bud šta, u obće ma na koji način siliti radnika, da kupuje robu kod njega ili koga drugoga, koga mu on označi, ili ubirati kamate od predujma ili putnog troška, i zabranjuje uplaćivati radnike naputnicama, biljegama i sličnim.

§. 18. Ako se poslodavac nije obvezao u pogledu obskrbe bolesnih radnika sa kojim zavodom, dužan je na mjestu oboljelog radnika barem osam dana liečiti i uzdržavati i onda, ako je ugovor već i minuo, te o tom bližnju oblast radi daljnje odredbe obavijestiti.

§. 19. Ne dopušta nikakove zabrane na zaslugu, koja proizlazi iz ugovora.

§. 20. Poslodavac može prekinuti ugovor, ako se radnik pokaže pogibeljnim, dira u poslodavca i njegovo vlasništvo, počini kažnjiva djela ili postane radi bolesti nesposoban za rad, ili ne preda izkaznice i u obće ne udovolji zahtjevima obveze.

§. 21. Naprotiv može radnik odkazati posao, ako poslodavac napada njega ili njegovo vlasništvo, u obće si dozvoli proti njemu kakav kažnjivi čin, ako ne može radi bolesti više da radi, ako za ono vrijeme mora udovoljiti vojnoj dužnosti, ako se napokon poslodavac ne drži ugovora i zakona.

§. 22. U slučaju ukinuća ugovora imade se radniku izplatiti nakon zakonitih odbitaka samo faktična zaruga. Ako se poslodavac ogriješ o ustanove u paragrafa 21. označene, naime ako dira protuzakonito u radnika i njegov imetak, u obće što kažnjiva prama radniku počini ili se ne drži uvjeta ugovora, dužan je radniku osim putnog troška tamó i natrag platiti čitavu zaslugu do izminuća ugovora.

§. 23. Ona stranka, koja hoće na temelju paragrafa 14. odnosno 20. i 21. ugovor prekinuti, dužna je drugu stranku o tom u roku od tri dana, računajući od dana uzroka, ustmeno ili pismeno preporučeno obavijestiti: koji bez te obavijesti ugovor prekine, smatra se narušiteljem ugovora.

§. 24. Ako pojedine stranke jedna prama drugoj prekinu ugovor, ne ovlašćuje to ostale radnike da prekinu ugovor; ili poslodavca, da prekine s ostalima ugovor.

Glava IV. O nadničarima.

§. 25. i 26. Između poslodavca i nadničara može se složiti ugovor i ustmeno. Pogodbe pako, koje se kose zakonom, nemaju vrijednosti, kao ni one bez izkaznica. Ugovor mogu sklapati i punomoćnici obijuh stranaka.

§. 27. Nadničar dužan je na želju poslodavca predati mu izkaznicu, a ovaj mu ju opet povratiti kad posao dovrši.

§. 28. Ako nema druge izrazite pogodbe, razumieva se trajanje radnje jednog dana od izhoda do zapada sunca, uz počinak od jednog sata, a od 15. travnja do 30. rujna u jutro i po podne po pol sata.

§. 29. Poslodavac je dužan pogodjenog radnika primiti, i zaslugu mu točno izplatiti. Ako radnik radi slučajnih razloga ne može pogodjeni posao da radi, mora primiti drugi po poslodavcu ustanovljeni posao. Ako poslodavac ne može radnika da upotriebe ili ga ne će, to mu imade prema pogodjenom poslu da izplati $\frac{1}{4}$, $\frac{2}{4}$ ili $\frac{3}{4}$ zasluge, a ako je hranu pogodio, to mu ju imade izplatiti.

§. 30. Ako je pododba sklopljena najmanje na mjesec dana a okolnosti nastupe, da se posao prekinuti mora, može poslodavac upotrieбити radnike u drugom poslu, pa ako zaprieke i dalje od tjedan dana traju, mogu obje stranice ugovor prekinuti.

§. 31. Ako poslodavac prekine uvjete ugovora ili mu se poslovanje kosi sa ustanovama zakona, može se po oblasti pritegnuti na izpunjenje ugovora i da plati prouzročenu štetu radniku, te kaznu. Ako to učini punomoćnik poslodavca, to zakon kazni istoga, ali naknadu imade poslodavac da nosi.

§. 32. Ako se radnik u stanovito vrijeme bez izprike posla ne primi, ili ode bez razloga, može se po oblasti silom dopremiti bez predhodne iztrage; ako pako ni tada ne nastavi posao, kazni se po §. 43.

§. 33. je isti kao i §. 16.

§. 34. Ako se stranke ne mogu da nagode glede plaće, to će oblast istu ustanoviti prema prilikama, koje vladaju u mjestu gotovo ili susjedstvu.

§. 35. je istovjetan paragrafu 17.

Glava V. Mješovite ustanove.

§. 36. i 37. Poduzetnik ili punomoćnik, koji pogadja radnike u drugom kotaru, dužan se je u onom kotaru, gdje pogadja radnike, kod oblasti prijaviti i izkazati (legitimirati), a odgovoran je i onda, ako nije on osobno, već su njegovi pomoćnici (osoblje) u njegovo ime radili.

§. 38. Ako se poduzetnik ili njegov punomoćnik tako ogriješ, da bude u roku od dvie godine u dva slučaja kažnjen, može se na stanovito vrijeme, prema okolnostima, izključiti od poduzeća javnih radnja, što će se u zvaničnim a prema potrebi i drugim listovima proglasiti.

§. 39. Kantiner, koji drži za radnike jelo i piće, dužan je cienik podneti prvoj oblasti prije početka točenja, i zatim svaki tjedan jedanput. Ako se oblast osvjedoči, da radi na uštrb radnika u cieni i kakvoći prodane robe, dužna mu je prema postojećim propisom putem finansijske oblasti oduzeti pravo.

Glava VI. Kaznene odredbe.

§. 40. do 43. Krivac proti ustanovama paragrafa 4., 5., 9., 10., 12., 15—18., 23., 24., 27—31., 33., 35. kazni se sa zatvorom do 8 dana i globom do 600 kruna, a tako i

a) ako punomoćnik poslodavca traži u svoju korist za sklapanje ugovora od radnika bud kakovu odštetu.

b) koji radnika prevari u podacima za zaslugu, radu i drugim okolnostima.

c) koji ne udovolji zahtjevima paragrafa 36.

d) koji drugomu radnike preotme ili ih od zasluge odvрати. Radnik pako podpada pod gornju kaznu, ako se u isto vrijeme pogodi sa dva ili više poslodavaca; u tom slučaju

dužan je onomu raditi, s kojim se je najprije pogodio, druga je pako dužan odštetiti, izuzev ako su oni znali za onu prvu pogodbu.

Kazni se nadalje tom kaznom, ako radnik ili nadničar počini prekršaj proti paragrafu 1, 13, 23, 24, 27, 29, 30, 32.

§. 44. Kazneni postupak se može provesti samo na molbu povriedjene stranke i ako poslodavac želi, poslje dovršenog posla. Ako krivac ne plati za 48 sati kaznu, pretvara mu se ista u zatvor.

Glava VII. Oblasti. Postupak. Zaglavne odredbe.

§. 45. navadja oblasti, koje imadu pravo presudu izreći Proti presudi potvrđenoj u drugoj molbi nema mjesta daljujoj apelaciji, ni onda, ako je osuda u drugoj molbi i pooštrena.

Te oblasti jesu:

1. prvomolbene:

a) u županijama vrhovni sudac (Oberstulrichter);

b) u gradovima članovi vieća ili načelnik;

c) u Budimpešti kotarski predstojnik.

2. drugomolbene oblasti: pododbor upravnog odbora za poslove radnika.

3. trećomolbena oblast je ministar poljodjelstva.

§. 46. Ovi se zakoni ne potežu na ugovore, koji su radi neodgodivih okolnostih naglo sklopljeni.

§. 47. Raspru, koja nastane izmedju stranaka radi pojedinih ugovora, riešava oblast.

Iz ovoga zakona vidimo, da za tim ide, da uredi odnošaje izmedju poslodavca i radnika, da bude poslodavac zakonom zaštićen prema radniku i obratno; da i radnika štiti zakon proti samovolji i nasilju poslodavca. Taj zakon je stvorila potreba usljed agrarnog i socijalnog pokreta. Odnosaji izmedju radnika i poslodavca su se zaoštrili, radnici stavljaju zgodimice sve veće zahtjeve, kojima poslodavac usljed velike konkurencije ne može da udovolji i tako se često dogodi, da radnici ostave poslodavca na cjedilu, što mu može veliku štetu

da prouzroči. Da se dakle tomu izbjegne i da poslodavac često u kritičnom momentu ne nasjedne, štiti ga ovaj zakon. Ta znademo iz vlastitog iskustva, kako znadu radnici izrabiti razne okolnosti za pretjerane zahtjeve i kako se teško nadoknadjuju štete, počinjena od nemarnih i zlobnih radnika.

S druge strane dobro nam je poznato, kako se radnici varaju. Poznat mi je dobro jedan ekonom, koji pogodjenu nadnicu riedko podpuno izplaćuje. Uvijek nadje nekakov razlog, da uztegne ponešto od nadnice. Poznato nam je i to vrlo dobro, kako se tjera posao sa obskrbom radnika. Na račun zasluge daje mu se loša i pokvarena hrana, roba, a kako istom gostione i kantine znadu češće da upravo gule radnike i truju ga lošim pićem i hranom. Zakonodavcu su bez dvojbe te okolnosti lebdile pred očima, kad je taj zakon stvarao, jer je prožet krasnim humanizmom i željom, da se pravično urede socijalni odnošaji.

Prodjemo li pomno svaki pojedini paragraf, uvidjeti ćemo, da imade vrlo važnih ustanova, koje reguliraju to danas vrlo važno pitanje. Izkaznica ima donekle da zastupa konduitu i jamčevinu radnika. Paragraf 5. ide u pomoć radniku, koji si ne može smoći putnoga troška. Paragraf 7—9 posvećuje osobitu pažnju ugovorima, da se ne bi i u tom pogledu radilo na uštrb radnika. Vrlo je važan i u prilog radniku §. 14 i njemu sličan §. 30. koji ga štiti u slučaju nezgode, ako se posao prekida bez njegove krivnje i da ni u tom slučaju, (vis major) ne ostane bez zasluge. A kolikom je pomnjom taj zakon stvoren dokazuju i pazagrafi 15, 17, 39, koji osjeguravaju radniku poštenu izplatu zasluge, poštenu vagu i robu za teško zasluženi novac. A znajući zakonodavac, da se nadje dosta lahkoumnih ljudi, koji dielom svojom krivnjom, dielom prevarom zapane u dugove, osjegurao mu je u §. 19. zaslugu, pa će se prema tomu ustručavati razne varalice, da radnika na račun njegove zasluge gule.

Čitava povjest, pa i ona novoga vieka sve dok nije dokinuta robota, a još i poslje, ako i u nešto manjoj mjeri, priča nam

koje u javnim povjestnim spomenicima, koje u historičkim romanima, gdje su na temelju pomno iztraženih podataka, predaja, obiteljskih listova i dokumenata itd. opisane grozote, nasilja gospodara i njihovih upravitelja i činovnika. Čitava povjest je puna tih bezakonja, gdje se je radnik smatrao gorim stvorom od životinje; kakov je jadan odnošaj vladao između gospodara i radnika. Ne samo da je morao radnik često u taman da radi, već mu nije bila sigurna ni njegova mala imovina, njegov život, njegova žena, pa ni nevina dječica. Ta i kod nas bilo je dosta buna, »muških puntarija«, koje su nastale radi živinskog postupanja gospodara a još više njihovih španova, nadzornika, i drugih činovnika. Toga danas tako nema, ali kao što nije nikakovo zlo prošlih vremena beztragom izčezlo, nije ni to sasvim prestalo. Ima i danas tragova nečovječnog postupanja a ima i danas onih, kojim je deviza: »ja te plaćam, ja tvoj gospodar, tvoj bog«. To znade dobro i zakonodavac, pa radnika štiti u §. 20. kao i §. 36. i sliedećema, koji ne dopuštaju poslodavcu izgovor na njegove punomoćnike, da se ne bi ni s te strane radnika prikraćivalo.

Možda će se komu čudno ili suvišno činiti posebno poglavje IV. o nadničarima. Ta sasma je u redu i pravo, da i nadničar, koji jedan dan radi, uživa neku malo veću zakonsku zaštitu. Mnogi bi, videć se vezan naprama radnicima, nastojao, da se pogadja samo sa nadničarima, prama kojima ga zakon toliko ne veže.

Nema dvojbe, da je kod stvaranja tog zakona uplivalo današnje socijalno pitanje, socijalno-radničko. koje mora da se što povoljnije rieši, inače ne će prestati vječni nemiri i štrajkovi, koji vuku za sobom druge opačine, od kojih je najgorje bezvjerstvo.

Mislim, da mi ne će biti zamjere, da sam se malo kod toga zakona zabavio, ali sam u duši uvjeren, kako je važan, a možemo samo čestitati našim susjedom, da imaju važan zakon, koga mnoge inače napredne zemlje ne imaju. Držim ga važnim i za nas radi toga, što mnogo naroda od nas ide u svijet na rad.

Priobćio *Vaclav Fuksa*.

LISTAK

Osobne viesti.

Imenovanja. Ban kraljevina Hrvatske, Slavonije i Dalmacije obnašao je imenovati šumarskoga pristava imov. obćine križevačke Šandora pl. Lajera* računarskim oficialom iste imov. obćine, nadalje šumar. pristava imov. obćine gjurjevačke Vaclava Fuksu kot. šumarom u X. činovnom razredu kod iste imov. obćine, a abituriente šumarstva Emila Heraka, Filipa Stipčića i Stjepana Ferenčića šumarskim vježbenicima kod križevačke imovne obćine; nadalje kod imovne obćine petrovaradinske protustavnika gospodarstvenoga ureda Velimira Stankovića nadšumarom u IX. činov. razredu, a šumar. pristava Jovana Matića kot. šumarom u X. činov. razredu kod iste imovne obćine, konačno abiturijenta šumarstva Krešimira pl. Stanisavljevića privremenim kr. šumar. vježbenikom kod kr. kot. oblasti u Slatini sve sa sustavnimi berivi odnosno pripomoći.

Kr. ugar. ministar za poljodjelstvo imenovao je u statusu činovnika uprave državnih šuma u Hrvatskoj i Slavoniji kr. šumar. kandidatima u XI. činov. razredu: kr. šumarskog vježbenika Mihajla Vassanyi-a u području kr. šumarskoga ureda u Otočcu a izpitanog šumara Ladislava Szilagy-a u području kr. šumarskoga ravnateljstva u Zagrebu.

U privatnoj šumarskoj službi imenovan je abiturijent šumarskog učilišta križevačkog Oskar Seidel šumar. pristavom kod vlastelinstva u Dolnjem Miholju.

Premještenja. Kr. ug. ministar za poljodjelstvo obnašao je premjestiti kr. nadšumara Ernesta Czeisbergera iz područja kr. šumarskog ravnateljstva zagrebačkog u područje kr. nadšumarskog ureda u Vinkovcima u svojstvu računarskog protustavnika, a kr. šumara Pavla Melčickoga iz područja kr. nadšumarskog ureda u Vinkovcima u područje kr. šumar. ravnateljstva zagrebačkog povjeriv mu upravu kr. šumarije u Vranovini i konačno kr. šumara Ladislava Stromskoga iz Vranovine u Ivanjsku.

I. društvo. podpredsjednik vel. g. F. Zikmundovski kr. odsječ. savjetnik i zemalj. šumar. referent zajedno sa vrijednima članovi svoje porodice imao je nesreću, da ih je vlastito malo pseto, sumnjivo s bjesnoće, nagrizlo, na što odoše u Budimpeštu u Pasteurov zavod na lie-

* Imenovan već prije, nu slučajno nije ovo imenovanje već prije u ovom listu objavljeno. Ur.

ćenje iz kojeg se već sretno umireni vratiše. Ovaj je događaj pobudio obće zanimanje i zabrinutost, nu hvala Bogu, da je bez kobnih posljedica ostao. U to ime srdačno čestitamo.

Šumarsko i gospodarsko knjižtvo.

Novo je izašlo:

Cieslar, über Anbauversuche mit fremdländischen Holzarten in Österreich. (Separatni otisak iz: „Centralblatt für das gesammte Forstwesen“). Izašlo u Beču kod Fricka. Ciena 1·2 K. Ovi su rezultati zanimivi i za nas, jer ima eksota koje bi bilo vrijedno i kod nas u šumama uzgajati.

Husak, Katechismus der Mineralogie. 6. izdanje sa 223 slika u tekstu, ciena 3·6 K.

Falb, neuer Wetterkalender u Verzeichniss der kritischen Tage für 1902., Jänner bis Juni. Izašlo u Berlinu. Ciena 1·2 K.

Ney, forstliche Dummheiten. Eine Busspredigt für unsere Grünröcke. O ovom djelu, pisanom šaljivim načinom u stihovima, kojim pisac nišani na razne predsude i nepodobštine u njemačkom šumarstvu, priposlao nam je g. šumar V. Fuxsa potanju ocjenu. Kako mnogi savjet pisca ovoga djela zaslužuje uvaženje i ono u obće zaslužuje našu pažnju objelodanit ćemo ovu kritiku u sljedećem broju našega lista.

Promet i trgovina.

Kako smo u zadnjem broju našega lista na temelju podataka trgovačke bilance potanko progovoriti o uspjehu šumske trgovine u prošloj godini 1901., ne možemo za sada ništa novoga u ovom predmetu reći. Da li će ova godina biti bolja ili lošija od prošle: tko bi ti mogao sada još reći? Objelodanjeni su sada samo rezultati glede uvoza i izvoza drva za mjesec siećanj ove godine. Izvoz još je mršaviji od onoga u siećnju prošle godine. Kad bi samo po tom sudili, morali bi reći, da će ova godina bit još slabija od prošle. Nu jedan mjesec ne može biti mjerodavan, a to tim više, što već sa nekih tržišta u Njemačkoj dolaze povoljniji izvještaji. Ti izvještaji vele, da se opaža na drvarskom tržištu neki življi promet, a uslied toga da se i cene drva ponešto oporavljaju. Glavni se uzrok tomu ne ima medjutim toliko pripisivati nešto boljim konjunkturama, koliko blažoj ovogodišnjoj zimi, koja je omogućila graditeljskom obrtu, da se iz mrtvila ranije prene, no obično.

Prodaje su u našim hrasticima gotovo dovršene, pa je konačni rezultat istih donekle i nešto bolji, nego se je kraj vladajućih prilika i

očekivati moglo. Da, još i sad ima nekih, ako i manjih prodaja (vidi oglase straga u ovom broju.) Kako francuska dužica sveudilj dobro ide, dobro se prodavaju one šume, koje su poglavito za izradbu takove duge sposobne, pa se nadamo, da će i te prodaje dobro uspjeti. Ciena je naime francuskih dužica tako povoljna kao gotova još nigda, jer su, kako doznasmo, na Rieci polučene vrlo visoke ciene od 600 K. po 1000 kom monte robe — dapače i još više. Kraj takovih ciena mogu dakle i dužičari gotovo tako dobro plaćati sirovinu kao i pilane, svakako ali radije kupovati šume nego li pilane, koje imaju velikih zalihama skupe robe, koja slabo prolazi.

Kapital je jeftin, kao je riedko kada bio. Po bankama evropskim leži sva sila novca, koji čeka hoće li ga tko upotriebiti. Nu kako je poduzetnoga duha nekako malo, jer ljudi pravo obćim prilikama ne vjeruju, to su banke bilo opetovano prinuždene, da kamatnjak snize. Skaću sad držav. vrijednostni papiri. Nadajmo se, da će jeftinoća novca povoljno uplivati i na šumsku trgovinu ove godine, pa tako se i ciene drvu poboljšati. Bilo bi za željeti!

Različite vesti.

Zadnje zasjedanje hrv. sabora bilo je važno i za našu poljoprivredu, jer su stvorena dva važna zakona, koji se nje tiču. Ponajprije prihvaćena je vladina osnova o reorganizaciji križevačkoga kr. gospodarskoga i šumarskoga učilišta i s njom spojene ratarnice. Iz dosadašnjeg naslova ovoga učilišta izostavljena je oznaka „šumarsko“ učilište, jer danas, kako tamo šumarstva više ne ima, prvotno naziv više neodgovara. Uvjeti primanja povišeni su, te se zahtjeva srednjoškolska matura ili u pomanjkanju iste neki prijamni izpit, koji bi ju za tu svrhu zamienio. Naučna je osnova proširena i udešena više prema osnovi visokih škola; ustrojeni su uz samo učilište posebni znanstveni zavodi. Uveden je obligatni internat za slušače učilišta, da se osjigura veći dodir sa zavodskim gospodarstvom i u obće samom praksom. Ratarnica takodjer je preustrojena na toliko, što će se pitomci primati u zrelijoj dobi, nakon izpunjene vojne dužnosti, i više praktički izobraziti. — Drugi važni zakon, koji je u ovom zasjedanju sabora stvoren, je novi komasacionalni zakon; zadnji od god. 1891. nije odgovarao, pa je bila potreba, da se zamieni novim shodnijim zakonom, kojim bi bio brži i jeftiniji postupak kod komasacije osjegurana. O ovom zakonu živahno se je debatiralo i utjecali su u razprave članovi sabora raznih stranaka, pa je s toga i predložena po vladi zakonska osnova u mnogim točkama promijenjena i nadopunjena.

III. izložba rogovlja i lovačkih trofeja u Zagrebu. Ova je izložba — kako već u zadnjem broju naviestismo — otvorena je dne 9. veljače. „Obćem hrv. društvu za gojenje love i ribarstva“, koje je ovu izložbu priredilo, pala je u dio čast da ju otvorio sam svietli Ban grof Kuhen-Héderváry, te su mnogi doista prekrasni eksemplari izloženog rogovlja — kakovi se samo riedko gdje viditi mogu — izazvali udivljenje dobrih poznavalaca ovakovih lovačkih trofeja. Izložba, koja je dosta posjećivana bila, bila je do 16. pr. mj. otvorenom i može se nazvati vrlo uspjelom. Dne 11. veljače sastala se je izložbena porota pod predsjedanjem presv. gosp. Marka grofa Bombellesa ml. u sjednicu, te je nakon svestrane ocjene izložaka dopitala ove nagrade, i to za rogovlje jelena iz slobodnih lovišta: prvu nagradu Ladislavu grofu Majlathu za jelena 18-erca, ustrieljenog 4. rujna 1900. u Dolnjem Miholjcu; drugu nagradu Marku grofu Bombellesu za jelena 20-erca, ustrieljenog 12. rujna 1901. u nadvojvodskim lovištima u državnim šumama kod Morovića; treću, četvrtu i petu nagradu Ladislavu grofu Majlathu za rogove dvaju jelena 16-eraca i jednog jelena 14-erca, ustrieljenih godine 1901. u vlastelinskim lovištima kod Dolnjeg Miholjca; šestu nagradu Antunu pl. Mihaloviću za jelena 1-erca, ustrieljenog 12. rujna 1900. u lovištu Moslavina kod Čepina, te napokon sedmu nagradu Rudolfu grofu Normannu-Ehrenfelsu za rogovlje jelena 14-erca, ustrieljenog od Gjüre baruna Washingtona 14. rujna 1900. u lovištu Hrastina-Pljuškovac gospoštije Valpovo.

Za rogovlje jelena iz zvjerinjaka dopitana je: prva nagrada Gustavu grofu Normannu iz Bizovca za jelena 14-erca, ustrieljenog 17. rujna 1901. u zvjerinjaku kod Jelen-grada na Dravi; drnga nagrada Rudolfu grofu Normannu iz Valpova za jelena 10-erca, ustrieljenog 25. listopada 1901. u valpovačkom zvjerinjaku.

Za rogovlje od srnjaka dopitana je: prva i druga nagrada Ladislavu grofu Majlathu za srnjake, ustrieljene 21. travnja, odnosno 4. svibnja 1900. u vlastelinskom lovištu „Gjol“; treća nagrada Karmelu pl. Zajcu za srnjaka, ustrieljenog 29. rujna 1900 u šumi „Žnidovac“ kod Ogulina; četvrti nagrada Antunu barunu Bechtolsheimu za srnjaka, ustrieljenog 12. svihnja 1901. u Retfali kod Osieka; peta nagrada Marku grofu Bombellesu za srnjaka, ustrieljenog od grofa Trauttmannsdorfa 29. svibnja 1901. u Opeki; šesta nagrada Antunu pl. Mihaloviću za srnjaka, ustrieljenog 15. kolovoza 1900. u Marijancima kod Dolnjeg Miholjca; sedma nagrada Marku grofu Bombellesu ml. za srnjaka, što ga je ustrielila Njeg. c. i kr. Visost prejasni gospodin nadvojvoda Franjo Ferdinand 29. svibnja 1901. u Opeki; osma nagrada Alb. pl. Ghyczy-u za srnjaka, ustrieljenog 1901. u Zelenskom lugu

kod Čabra; deveta nagrada Rudolfu grofu Normannu za srnjaka, ustrieljenog 7. svibnja 1901. u Brezju kod Valpova.

Povrh toga dopitana je počastna diploma čabarskom vlastelinstvu pl. obitelji Ghyczy za vanredno bogatu kolekciju izložaka: rogovlja, koža i lovnih pušaka.

Iz ovih se nagrada najbolje vidi, koji su izložci izloženi i odlikovali se svojim dimenzijama i oblikom, a vide se iz toga i osobe samih izložitelja.

Sporo uredovanje. Kod jedne od krajiških imovnih občina dogodio se ovaj sliedeći zanimivi događaj: N. N. prijavljeni su bili mjeseca listopada 1890. radi prekršaja šumskoga zakona počinjena time, što su krčili imovinsku šumu. Ova je prijavnica po šumariji odmah nadležnoj oblasti na uredovanje predložena. — Da vidimo kako je uredujuća oblast ovom prijavnicom postupala. — Hvala Bogu nakon punih 11 godina bilo je ročište, te su okrivljenici radi pomanjkanja dokaza od krivnje riješeni. — A zašto u pomanjkanju dokaza? Zato jer je međutim kroz pomenuto vrijeme lugar-prijavitelj od službe otpušten, pa je, kad je sa okrivljenicima u mjesecu ožujku prošle godine suočen bio, kao sada sasvim privatna osoba, prijavnicu zaniekao, odnosno izjavio, da on ne zna ništa, niti se može sjetiti, da je okrivljenike u odnosnoj šteti uhvatio.

Pita se, do čega će dovesti ovakav način postupka naših uredujućih oblasti, i može li pri takovome govora biti o kakovom racionalnom šumskom gospodarenju?

Jedan od šumara krajiških imovnih občina.

Bit će to jamačno skroz osamljen slučaj, jer se je možda spis zametnuo; nu kako se čudimo takovom sporom riešavanju, isto se lako čudimo tomu, da nije prijavitelj sa svoje strane valda ništa učinio, da riešenje pospieši. Mi smo na želju g. pisca gornje kao neki „kuriosum“ uvrstili, ali se ne možemo s posljednjim navodima ove notice složiti, jer — kako gore primjetismo — bit će to samo osamljen slučaj ovakovog sporog uredovanja. Uredn.

O zadnjem urodu šumskoga sjemenja piše vlastnik jedne od prvih grijačnica za šumsko sjeme u našoj monarkiji, J. Steiner u Bečkom Novom-Mjestu, sliedeće: „Trajna suša tečajom mjeseca srpnja—rujna prošle godine nepovoljno je djelovala na razvoj šumskoga sjemenja, pa je bila uzrokom, prem se je u početku sve dobro kazivalo, da je sjeme samo slabo urodilo. Zbog slaboga uroda cienne su sjemenja većinom više nego li prošle godine. S pomenutog razloga, kao i radi toga, što je i inozemstvo u nas mnogo kupovalo, cienne su šešarica znatno porasle, a uz to su šešarice i malo sjemenja sadržavale. Takove dvie okolnosti moraju poskupiti cieniu samog proizvoda.

Šešarica crnoga bora bilo je vrlo malo urodilo, a i one same sadržavale su tako malo sjemenata, da se dobivanje istoga nije ni izplaćivati moglo. Od te vrsti ima stog samo starog prošlogodišnjeg sjemenata, kojega je klicavost samo kojih 55%, dakle je samo srednje kakvoće; — i za sljedeću su godinu samo slabi izgledi. I šešarice bijeloga bora (običnoga) bilo je malo, ali je samo sjeme izvrstne kakvoće. Mnogo se prodaje ovoga sjemenata dobivenog iz francuzkih i belgijskih šešarica — jer je u tim zemljama bio dobar urod — a prodaje se jeftino. Ipak je to sjeme malo vrijedno, jer ima u njem mnogo sjemenata kosodrvine, budući potiče iz visokih planinskih predjela, a to za ogoju ne vrijedi. Smreka dala je dobar urod u toliko, što su smreke po Alpama i Karpatima dale mnogo šešarica, nu ipak su dale te šešarice sa kojih 30% manje sjemenata, nego inače kod dobrog uroda. I tom je sjemenatu s tog razmjerno visoka cijena, ali je opet samo sjeme izvrstno, krupno i dobro klicavo. Ariševog sjemenata ponovno se je malo dobilo, vrlo je dobro klicavo, nu zalihe su slabe. Jelovo sjeme potiče iz Njemačke, klijavo je sa kojih 40—50%; u tuzemstvu bila je na njem posvemašna nerodica.

Sjemenata borovca, evropskoga porietla, malo je, pak mu je i cijena visoka, nu dobre je klicavosti. Jeftinije američko sjeme ove vrsti vrijedi mnogo manje. Sjemenata limbe (*Pinus cemlera*) ima mnogo, izvrstne je kakvoće i jeftino. Listače su sjemenom, malim iznimkama, slabo urodile. Naročito malo je hrastovoga žira. Urod žira nije bio dostatan ni da podmiri jesensku potrebu. Iz Srbije i Bosne uvažalo se dosta hrastovoga žira, nu bez obzira na kvalitetu, pa je dakle danas ovakovog iole valjanog lužnjakovog i kitnjakovog žira za sadnju jedva moći dobiti. Držim stoga svojom dužnošću, da na tu okolnost naročito upozorim moje mušterije, pa im svakako svjetujem, da nakanjene sadnje s hrastovim žirom istom u jeseni ove godine obave, jer se nadam, da će se ove godine u jesen moći dobiti dobrog hrastovoga žira a uz obične normalne cijene. Tko ne uvaži ovaj moj savjet, badava će se truditi i potrošiti novaca, na uspjeh ne će moći nikako računati. Od američkoga crvenoga hrasta ima žira dosta; ovaj je žir dobro klijav, do 90%, i vrlo jeftin; preručuju se s ovog razloga upravo ove godine praviti sadnjom pokus u veliko. — Slična su ovom izvješću i ostala izvješća, pa nek služe za ravnjanje našim šumogojcima.

Useljivanje u Bosnu. O tom, kakove pogodnosti daje bosansko-hercegovačka vlada onima, koji se u Bosnu doseljuju i koji je uspjeh toga doseljivanja u zadnje vrijeme bio piše, beogradski list „Naše Novine“ sljedeće:

„Da naseljava okupirane pokrajine, zemaljsku vladu Bosne i Hercegovine pobudilo je ovo:

1. Namjera, da pomoću naseljenika, vičnih zemljoradnji, pokrene ekonomski napredak kod bosanskog seljaka;

2. da bolje naseli slabo naseljene okruge, koji imaju mnogo ziratne zemlje, koja ostaje neobrađena.

S početka je vlada doseljenike, koji su se na privatnim imanjima naseljavali, samo podpomagala. — Ovo podpomaganje sastojalo se u bezplatnom davanju gradje za podizanje stanova i ekonomskih staja; u davanju pozajmice bez interesa iz zemaljskih sredstava, u davanju sjemenja za usjev; u davanju od slučaja na slučaj novčanih podpora; i najzad, u mogućem oslobodjavanju od poreza.

Na ovaj način postale su neke naseobine, koje su vrlo brzo počele da napreduju. Među njima najvažnije su Rudolfstal u okrugu Banjaluka, Vindhorst u srezu Bosanska Gradiška i Franc-Josefsfeld u okrugu Bjeljina.

U naseobini Rudolfstal i Vindhorst su Sasi, Vestfalci, Holandjani i Prusi, a u naseobini Franc-Josefsfeld nastanili su se potomci onih njemačkih naseljenika, koji su se još pod vladom austrijskog cara Franje II. naselili u bač-podroškom okrugu i tamo osnovali naseobinu istoga imena.

Danas ove tri naseobine imaju zemljišta oko 3777 hektara, koje je podeljeno na 487 porodica sa 2621 dušom.

Sa naseljavanjem državnog zemljišta odpočelo se po planu raditi tek 1894. godine. Pravila za ovo naseljavanje bila su u glavnome ova:

Svaki onaj koji hoće da se naseli, mora da je dobroga vladanja i da ima najmanje gotovog novca 600 forinata — računajući ovoliko za svaku porodicu. Ovo bosanska vlada traži s toga, da ne bi morala podpore davati i da bi sprečila useljavanje sirotinje i bezkućnika.

Naseljavanje se vrši, kao što pomenusmo, po ranije utvrdjenom planu. Po tome planu sve je obilježeno u mjestu gdje se naseljavanje vrši, pa čak je obilježen i prostor za crkvu, školu, opštinsku i sveštenikovu kuću.

Svaki doseljenik dobije najmanje 12 hektara zemlje.

Za dobijeno zemljište naseljenik prve tri godine ne plaća ništa. Od četvrte godine počevši mora plaćati 50 krajcara godišnje po hektaru. Ovo ide u državnu blagajnu.

Ako naseljenik obrađuje dato mu zemljište pravilno, dobro i marljivo, a osim toga vladanja je u svakome pogledu dobrog, ustupa mu se zemljište u svojinu poslje desetgodišnjeg uživanja, i to bez ikakve naknade.

Potrebnu gradju za kuću i ekonomske staje dobija bezplatno iz državnih šuma.

Druge pomoći naseljenici nemaju nikakve od strane vlade.

U slučaju elementarnih nepogoda oslobadjaju se od poreza i daju im se novčane pozajmice bez interesa.

Za podizanje crkava i škola daje im se novčana pomoć i potrebna gradja.

Naseljenika ima svaki dan sve više i više, jer svi pristaju na gornje uslove.

Za dvie godine na ovaj način u srezu Bosanska Gradiška, Dubica, Prnjavor, Dervent, Tešnju, Žepču, Zenici i Zvorniku naselilo se 471 porodica sa 2646 duša.

Preustrojstvo velike škole u Beogradu u sveučilištu. Srbska vlada iznela pred narodnu skupštinu osnovu, kojom bi se imala srbska velika škola u Beogradu, koja je tečajem godina opetovano reorganizovana, pretvoriti u „Universit kralja Aleksandra I.“ Ta bi univerza imala četiri fakulteta: bogoslovni, pravnički, filozofski i tehnički. I na dosadanjoj vetikoj školi bila su već tri poslednja fakulteta, samo nije bilo prvoga. Medicinski fakultet ne će se osnovati sada, već se to odgadja na kasnije vrijeme; uslova još za ustrojenje toga fakulteta ne ima, naročito ne ima novaca. Uz filozofski fakultet ima se stvoriti i apotekarski kurs. Poljoprivrednici zagovaraju i to, da se uz tehnički fakultet osnuje odjel poljoprivredno-šumarski. U obrazloženju veli se, da su već susjedi Srbije, Rumuni i Hrvati pretekli Srbe, a ako tako potraje, mogli bi ih preteći i Bugari pa čak eventualno i Bosna, s tog je nužno da se velika škola što prije u pravi universitet pretvori.

Konkurencija Bosne alpskim predjelima. U listu „Oesterreichische Forst- u. Jagdzeitung“ pišu iz Bjelaka (Villach), da je Bosna počela svojim mekanim 'drvom praviti konkurenciju alpskim predjelima, te da gotovo svaki dan prelaze kroz željezničku stanicu u Bjelaku vagoni krcani bosanskom robom za Švicarsku.

Nagrade za pošumljenje u Ugarskoj. U istom listu čitamo, da je kr. ug. ministarstvo za poljodjelstvo odobrilo zaključak jury-e koja je predložila, da se I. velika nagrada za uspješno pošumljivanje (1000 K.) dopita gradu Treučinu; prva mala nagrada (400 K.) obćini Brenzova u županiji njitranskoj. Pismeno je priznanje i zahvala izrečena: jegarskom rim. katol. svećeničkom seminaru, zatim barunicami Juliji i Iloni Podmaniczky, grofu Tasili Festetiću i barunu Arminu Popperu. Osim toga mnogim su šumarima i lugarima dopitane za radnje oko pošumljivanja nagrade u iznosu od 40—400 K.

Nekoji statistički podatci odnoseći se na držav. šume kraljevine Saksonske. Poznato je, da medju svim njemačkim državama kraljevina Saksonska obzirom na šumarstvo prvo mjesto zauzimalje, pa su toga radi i za nas u nekoj mjeri zanimivi podatci odnoseći se na

tamošnje državne šume. Polag „Tharander Forstl. Jahrbuch“ zapremaju državne šume u Saksanskoj 173.963 ha. God. 1899. prikupljeno je 2072 ha, a prodano 47 ha. dakle se šum. površina povećala za 2025 ha. Ova je površina nabavljena troškom od 2316217 mar. prema tomu je popriečna nabavna cijena po ha. iznosila 1099 mar. dočim je kod prodaje postignuta cijena od popriečno 5138 mar. po ha.

U držav. šumama prodano je g. 1899. u svem 832271 m³ deblovine, 153038 m⁴ granjevine i 129541 prost. met. panjevine. Vanredno je visok postotak gradjevnoga drva, koji varira između 52 pak do 90%, a iznosi popriečno 81%.

Od prihoda na drvu polučen je novčani iznos od 12969679 mar,
Od nuzužitaka " " " " " 506167 mar.

Popriečna cijena 1 m³ deblovina bila je po tomu 15·58 mar.

Izdatci iznosili su 38·9% od svekolikih prihoda.

Čisti prihod iznosio je dakle 8230342 mar. dakle po jednom hektaru popriečno 47·31 mar. a varirao od 18·45 mar. do 68·11 mar. Od ukupne prodane drvne gromade otpada popriečno na 1 ha. svega šumskog tla 4·94 m³.

U lugarskom tečaju u Topuskom, koji je, kako već prije javismo, ustrojio g. umir. kot. šumar P. Agjić, dovršili su koncem prošloga mje-ea naukovanje pitomci prvoga tromjesečnoga turnusa. Kako doznasmo odaslala je vis. kr. zem. vlada k zaključnom izpitu g. Mirka Puka, zagrebačkog kr. žup. šumarskoga nadzornika.

Izjednačenje obćih srednjih škola humanističkoga i realnoga smjera provadja se sve više, tako su nedavno javile mnogo njemačke novine, da će se odsele moći u Pruskoj i pravne nauke slušati na sveučilištih oni, koji su svršili i realku, a ne samo gimnazij. Time bi se sve više usvajao onaj princip, da na sveučilištu može svatko redovito slušati nauke, koji ima podpunu naobrazbu stečenu na obćoj srednjoj školi (gimnaziji, realnoj gimnaziji ili realci); ono što pojedincu eventualno manjka, može si steći privatno ili na posebnim kursovima. Do danas su gimnaziji, kao mnogo starije srednje škole, imali mnogo veća prava nego li realke. Ovim, vele, učinila se je koncesija realnim znanostima, koje su se zadnje vrijeme vanredno razvilo i kojim se ima u velikoj mjeri pripisati, nuz mnogo važne novovjeke izume, osobiti razvoj i ekspanzivna znaga evropske kulture u obće, a industrije na pose.

Odgovor g. J. Aue-a na članak objelodanjen u posljednjem broju našega lista pod naslovom: „Odgovor na članak: O načinu procjene goriva u našim proredama“ od g. H. Begne, primili smo prekasno za ovaj broj, pa ćemo ga moći tekar u budućem broju priobćiti. S razloga, što razpravljanje o opisanom načinu procjene ogrieva u proredama još dovr-

šena nije, ne ćemo ni mi naše mnijenje već u ovom broju o tom donieti, prem smo to obećali u opazki uredništva k gore spomenutom članku u zadnjem broju.

Tri mjesta šumarskih vježbenika razpisana su kod imov. obćine gradiške, kako medju oglasi u „Narodnim Novinama“ čitamo, a molbe imaju se upraviti na gospodarstveni ured do najdulje 10. ožujka. Potanje uvjete, koji su slični inim takovim, ne donosimo, jer do sele natječajnoga oglasa za uvrštenje u naš list primili nismo.

Razdielbenik. Vrh dopitanih presadnica iz biljevištah kr. nadzorništva za pošumljenje Kraša u Senju na temelju oglasa od 25./XII. 1901. Iz. broj 2893.

1. Obćini Trsat dopitano crnoga bora 65.600 kom.
2. Obćini Rakovac dopitano crnoga bora 36.000 kom.
3. Obćini Kraljevica (z. z. Smreka) dopitano crnoga bora 2 .000 kom.
4. Obćini Hreljin dopitano crnoga bora 70.000 kom.
5. Obćini Hreljin (za bujično područje) dopitano crnoga bora 50.000 kom.
6. Obćini Dolj. Jelenje dopitano crnoga bora 55.000 kom.
7. Obćini Selce dopitano crnoga bora 32.500 kom.
8. Obćini Novi (Vinodol) dopitano crnoga bora 35.000 kom.
9. Obćini Cirkvenica dopitano crnoga bora 82.000 kom.
10. Obćini Bribir dopitano crnoga bora 45 000 kom.
11. Obćini Grižane dopitano crnoga bora 200.000 kom.
12. Obćini Drivenik dopitano crnoga bora 25.000 kom.
13. Kr. kot. oblast Novi Marof dopitano omorike 50.000 kom.
14. Kr. kot. oblast Zlatar, dopitano crnoga bora 4.000 kom., omorike 20.000 kom., ariša 500 kom.
15. Kr. kot. oblast Krapina za z. z. Putkovci, za z. z. Petrovsko, za z. z. Gjurmanovci dopitano omorike 10.000 kom.
16. Kr. kot. oblast Ivanić dopitano omorike 20.000 kom.
17. Kr. kot. oblast Požega za z. z. Radovanci dopitano crnoga bora 10 000 kom.
18. Kr. kot. oblast Stubica dopitano crnoga bora 1.000 kom. omorike 30.000 kom., jelve 500 kom., ariša 250 kom.
19. Kr. kot. oblast Križevac dopitano omorike 15.000 kom., jelve 500 kom., briesta 1.080 kom.
20. Kr. kot. oblast Kutina dopitano omorike 20.000 kom.
21. Kot. oblast Djakovo dopitano briesta 3.000 kom.
22. Kot. oblast Vrbovsko dopitano omorike 30.000 kom.
23. Kot. oblast Čabar dopitano crnoga bora 5.000 kom., omorike 30.000 kom., jelve 500 kom., ariša 250 kom.

24. Obć. poglavarstvo Jablanci dopitano crnoga bora 1.000 kom.
25. Obć. poglavarstvo lički Osik dopitano omorike 8.000 komada, ariša 200 kom., briesta 990 kom., murve 500 kom., jabuke 100 kom.
26. Obć. poglavarstvo Ogulin dopitano crnoga bora 3.000 kom., omorike 1.000 kom., jelve 500 kom.
27. Obć. poglavarstvo Fužine dopitano crnoga bora 3.250 kom., omorike 3.500 kom.
28. Obć. poglavarstvo Gerovo dopitano crnog bora 4.000 kom., omorike 6.000 kom., jelve 500 kom.
29. Obć. poglavarstvo Slunj dopitano crnoga bora 6.000 kom., omorike 30.000 kom., jelve 500 kom., crnog jasena 1000 kom., lipe 15 kom.
30. Obć. poglavarstvo Vališselo dopitano crnoga bora 6.000 kom., omorike 8.000 kom.
31. Obć. poglavarstvo Maruševac dopitano omorike 6.000 kom.
32. Obć. poglavarstvo Vidovci kraj Varaždina dopitano omorike 3.000 kom.
33. Grad. poglavarstvo Koprivnica dopitano omorike 10.000 kom.
34. Grad. poglavarstvo Bakar dopitano crnoga bora 2.000 kom., briesta 10 kom., murve 50 kom., lipe 50 kom., jabuke 40 kom.
35. Gospodarstveni ured Slunjske imov. obćine u Rakovcu dopitano crnoga bora 10.000 kom., omorike 50.000 kom., jelve 1.000 kom., ariša 500 kom.
36. Gospod. ured I. banske imovne obćć. Glina dopitano crnoga bora 10.000 kom., omorike 15.000 kom.
37. Gospod. ured ogulinske im. obć. Ogulin dopitano crnoga bora 10.000 kom., omorike 15.000 kom., ariša 200 kom., crnoga jasena 4.000 kom.
38. P. n. g. Vinko Peschke Cerje Tužno omorike 10.000 kom., jelve 500 kom.
39. P. n. g. Gustav Tuussig Ivanec dopitano omorike 10.000 kom., elve 500 kom.
40. P. n. g. Camillo barun Jordis, Vidovci kraj Varaždina dopitano omorike 12.000 kom.
41. P. n. g. Božidar pl. Kukuljević Ivanci dopitano omorike 30.000 kom., jelve 500 kom., ariša 400 kom., crnog jasena 1.000 kom.
42. P. n. g. Šandar Novak, Ozalje Krap. Toplice dopitano crnoga bora 1.000 kom., omorike 3.000 kom., jelve 500 kom.
43. P. n. g. Šandor Varady, Križovljani dopitano ariša 700 kom.
44. P. n. g. Benjamin Postel, Selmo Gnrno dopitano crnoga bora 1.000 kom., omorike 3.000 kom., crnog jasena 1.000 kom.

45. P. n. g. Oskar grof Keglević, Labor dopitano omorike 12.000 kom.

46. P. n. g. Dragutin Gudel, Skarićevo Krap. Toplice dopitano crnoga bora 1.000 kom.

47. P. n. g. Ivan Mažuranić, Novi Vinodol dopitano crnoga bora 250 kom.

Prema raspoloživoj zalihi ukupno dopitano crnoga bora 805.000 kom., omorike 493.000 kom., jelve 6.000 kom., ariša 3.000 kom. bresta 5.000 kom., crnoga jasena 7.000 kom., murve 550 kom., lipe 65 kom., jabuke 140 kom

Zamoljeno crnoga bora 1,073.750 kom., omorike 139.200 kom., jelve 26.000 kom., ariša 11.800 kom., bresta 7.010 kom., crnog jasena 8.000 kom., murve 550 kom., lipe 65 kom., jabuke 140 kom.

Ruske konje počeli su sada Englezi sve više kupovati, pa ih šalju u Afriku, gdje još uvijek traje rat između Bura i Engleza. Kako Englezi trebaju mnogo čvrstih i tvrdih konja, počeli su oni kupovati konje po Ugarskoj i kod nas. U Zagrebu nalazi se već oko pol godine englezko vojničko povjerenstvo, koje konje asentira i kupuje i odavle šalje preko Rieke u Afriku. Kako se mađjarski i naši konji nisu pokazali u Africi dosta čvrstim, kupuju oni sada većinom ruske konje. Ovi su ruski konji srednje veličine nu vanredno čvrsti, ustrajni, a i slabijom njegovom zadovoljni. U zadnje vrijeme odpremaju Englezi svakoga tjedna po više stotina konja koje u Zagrebu primaju i tada željeznicom odpremaju na Rieku, a svojimi tada velikimi brodovi prevažaju u Afriku. Put traje gotovo mjesec dana, a tom prilikom mnogo konja pogine; za to ih toliko i trebaju.

Remise i zakloništa za divljač osobito su ondje nuždna, gdje ne ima šikara, živice, grmaka ili gustih šuma. U takovom slučaju, gdje ne ima pravih zakloništa za sitnu divljač, ne može se ona pravo množiti, jer mnogo strada od raznih neprijatelja, ne ima mirnih ležaja niti more mirno gnjezditi. Nužno je s togâ, da se na prostranim poljanama podignu takove remise ili zakloništa. U tu svrhu sadi se na gusto: bijeli ili crni trn, žutika, kolina, dren, ljeska, pasji trn, akacija, šipak, smreka, bor, malina. kupina i slično. Remise prave se najmanje oko pol rali, nu i po više rali velike. Veće su remise dakako bolje od malenih. Kad se remise sade mogu se sadjenice saditi u pravilnoj sadnji — najbolje u razmaku od 1 metra. Na nekim mjestima neka se gušće sadi, na kojih 30—40 centimetara, da se na takovim mjestima divljač osobito dobro sakriti može. Oko remisa a i u njima samima neka se posiju dobre trave, da ima divljač hrane. U ovakovim će se remisama divljač rado zadržavati, naročito zecevi, gnjetlovi i trčke, nu u takove remise rado zalaze i grabežljivci, osobito lisice; valja s toga po remizama urediti lovne staze i namjestiti lovke, pa će se ti silni grabežljivci lahko pohva-

tati. Remisama se broj divljači može znatno u nekom lovištu povisiti. Gdje se lovstvo osobito njeguje a narovnih zakloništa za divljač ne ima, ne manjkaju ni remise.

Na ubaviest p. n. gg. članovima i predbrojnica.

Članarina odnosno predbrojnina ima se u smislu društvenih pravila uplatiti u društvenu blagajnu u prvoj četvrti svake godine. Članarina za članove I. razreda iznosi 10 K., a one II. razreda 2 K., nu oni članovi II. razreda koji uz „Lugarski viestnik“ dobivaju još i „Šumarski list“ plaćaju 6 K. na godinu. Novci šalju se na predsjedništvo hrv.-slav. šumarskoga društva u Zagrebu (Gornji grad, Markov trg br. 3.).

Natječaj.

Kod otočke imovne občine imade se popuniti jedno mjesto šumarskog vježbenika sa 800 kruna godišnje pripomoći, 120 kruna stanarine i 48 kruna odštete za izradbu i dovoz na panju bezplatno odkazatih 16 prostornih metara ogrieva, kao i inih pripadajućih pristojba za vrieme vanjske službe.

Natjecatelji za to mjesto, neka propisno biljegovane molbe obložene sa:

1. Krstnim listom.
2. Svjedočbom o svršenih šumarskih naucih eventualno i položenom državnom izpitu.
3. Lječničkom svjedočbom, u kojoj treba naročito iztaknuti, da je natjecatelj potpuno zdrav i kriepak za obavljanje službe šumarske u planinskih predjelih.
4. Svjedočbom ponašanja nadležne političke oblasti; ako su u službi preko svoje predpostavljene oblasti najkasnije do 12. ožujka 1902. podnesu na podpisati šumsko-gospodarstveni ured.

Otočac, 8. veljače 1902.

Šumsko-gospodarstveni ured otočke imovne občine.

Br. 1220. — 1902.

Natječaj.

U obsegu podpisane imovne občine izpražnjeno je mjesto šumarskog vježbenika sa godišnjom nagradom od 800 kruna i sa pravom zaračunavanja propisanih paušalnih dnevnica za vanjska službovanja, povodom česa se razpisuje natječaj, uslied kojeg se imadu odnosne molbe najdulje do 15. travnja t. g. putem predpostavljenih oblastih i uredah upraviti na podpisati ured i obložiti:

1. Krstnim listom;
2. Svjedočbom o svršenih šumarskih naucih;

3. Svjedočbom o položenom višjem državnom izpitu za samostalno vođenje šumskog gospodarstva, odnosno natjecatelji, koji taj izpit još položili nisu, očitovanjem da će isti u roku od 2 godine dana položiti.

4. Svjedočbom o dosadanjem službovanju.

5. Lječničkom svjedočbom o potpunom zdravlju i fizičnoj sposobnosti za obavljanje šumarske službe.

6. Svjedočbom nadležne oblasti o političkom i moralnom ponašanju.

Šumsko gospodarstveni ured imovne občine križevačke.

U Belovaru, 18. veljače 1902.

Književni oglas.

Podpisana knjižara moli sve izdavače srpskih i hrvatskih listova (političkih, književnih i svih u opšte) i knjiga, da joj izvole odmah, po izlasku dotične publikacije, poslati po jedan primjerak pod krstopletom na ugled, kako bi mogla vršiti dalje poručbine. Za publikacije koje ne bi poručivala, poslat će knjižara odmah izdavaču novac za poslati joj primjerak. Mole se sve redakcije srpskih i hrvatskih listova, koje poručbinu na svoje listove nisu primile, da izvole svoj list odmah poslati podpisanoj knjižari Postrestante Zemun i da ovaj književni oglas u svom listu prešampaju.

Predplata za cjele 1902. god. poslat će se odmah po prijmu lista.

S odličnim poštovanjem

Knjižara za srpsku i stranu literaturu

Gece Kona, Beograd.

Broj 142. — ex 1902.

Dražba stabala.

Dana 6. ožujka 1902. obdržavati će se temeljem odobrenja po Visokoj kralj. zemaljskoj vladi od 31. siječnja 1902. broj 6.688 kod podpisanog ureda dražba putem pismenih ponuda na sljedeća stabla.

U srezu „Ponikvarski gaj“ odjelu „Dugobrd“ na 2.311 hrastovih stabala sa ukupnom procienom od 2.705·27 m³ ljesa, sa sniženom izkličnom cienom od 30.997 kruna 59 filira.

Obćeniti uvjeti ove dražbe jesu.

a) Dražba će ta usliediti samo putem pismenih ponuda, ter ponna veže nudioca odmah čim ju je predao, dočim prvu bansku imovnu občinu tek po potvrdi po Visokoj kralj. zemaljskoj vladi u Zagrebu.

b) Samo na one ponude će se obzir uzeti, koje budu predane do 11 sati prije podne dana 6. ožujka 1902. kod podpisanoga ureda i koje budu obložene sa žaobinom od 5³/₁₀ izklične vriednosti.

c) Ako ponuditelj i dostalcam postane, dužan je odmah žaobinu od 5% do 10% nadopuniti, a ista ostaje kao jamčevina u blagajni gospodarstvenoga ureda prvobanske imovne občine sve dotle, dok nije kupac sva drva izradio i izvezao i ugovoru podpuno udovoljio.

d) Dražbovatelji (nudioci) imaju u ponudi navesti, da su im uvjeti ove dražbe i prodaje podpuno poznati i da se na iste obvezuju.

e) Ponude moraju biti propisno biljegovane i valjano zapečaćene i na omotu nositi nadpis „Ponuda za dražbu stabala za dan 6. ožujka 1902. određenu“.

f) Rok za uplatu ciele kupovnine ustanovljuje se 14 dana nakon odobrenja prihvaćene ponude po Visokoj kralj. zemaljskoj vladi u Zagrebu i prije početka izradbe stabala.

g) Rok za izradbu i izvoz stabala, ustanovljuje se do konca kolovoza 1902.

h) Kupita stabla može dostalac u njemu povoljne tehničke svrhe izraditi, izuzam stupaca za plot iz krupnih grana i vrhovah i tesanih kolaca za plotove, dočim ogranke i ovršine do 20 cm. debljine i sve otpadke prodanih stabala, mora kupac na licu mjesta ostaviti na raspolaganje prvo banskoj imovnoj občini.

Obaranje stabala sa panjem zabranjuje se. Mjesto za prodaju određenih stabala udaljeno je od rieke Kupe po prilici 3 kilometra, a tada se može produkt riekom Kupom u Sisak ili Karlovac ladjom do željeznice odpremiti.

U istom „Dugom brdu“ numerisana su 2329 stabala, no od tih je 18 stabala izključeno od prodaje, jer su lih za gorivo sposobna i ostaju prvo banskoj imovnoj občini na raspolaganje, a brojevi tih 18 stabala jesu ; 130, 173, 476, 577, 698, 716, 884, 1121, 1137, 1138, 1139, 1263, 1324, 1368, 1516, 1609, 1670, 1984, te stoga je samo 2311 za prodaju.

Bukova i cerova stabla u „Dugombrdu“ nisu numerisana i izključena su izpod prodaje, a ostaju prvo banskoj imovnoj občini na raspolaganje.

Poblizi uvjeti stoje svakom na uvid za vrijeme uredovnih satova kod podpisanog ureda.

Prepis procjene stabala ne može se slati, nego se može u originalu kod gospodarstvenog ureda u Glini uviditi.

Šumsko-gospodarstveni ured I. banske imovne občine.

U Glini, dne 8. veljače 1902.

S. Kočonda

trgovina orudja i lovnih potrebstina.
Zagreb, Palača I. hrv. štedionice.

Ciene fišeka

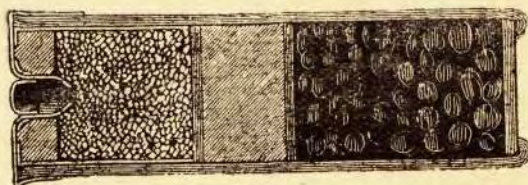
najbolje vrsti
svaki višeputa
uporabiv

100 kom. Lefauchaux sivih	Caliber 16	.	.	.	2 K. — fil.
100 " istih smedjih	"	12	.	.	2 " 75 "
100 " Lancaster sivih	"	16	.	.	2 " 30 "
100 " Patent-Lancaster smedjih	"	16	.	.	2 " 50 "
100 " istih smedjih	"	12	.	.	3 " 05 "

Sve ostale vrsti u svimi Calibri najjeftinije. U jedan pošt.
5 kila omot stane 700 kom. Calibra 16, a 600 kom. Calibra 12.

Ciene gotovih naboja.

Ovi su punjeni najboljim barutom, pod mojom pazkom točno jedan kao drugi izradjen, a svaki označen brojem sadržavajućeg špriha.

U manjimi mjesti ne može si nitko tako dobre i točne naboje sam napraviti, jer se ne dobije takov barut niti stoje na raspolažanje takove sprave kakove sprave ja rabim.

Normalna količina baruta jest za Caliber 16 $4\frac{1}{2}$ grama, a za Caliber 12 $5\frac{1}{2}$ grama. Na zahtjev mećem manje ili više baruta.

100 kom. Lancaster-naboja sivih	Caliber 16	.	.	.	7 K. 90 fil.
100 " Patent Lancaster naboja smedjih	Caliber 16	8	.	.	" 50 "
100 " istih naboja smedjih	Caliber 12	.	.	.	9 " 90 "

Sve ostale vrsti naboja u svimi Calibri najjeftinije. Ciene se razumjevaju loco Zagreb bez omota, plativo pouzećem.

Poštom šaljem najmanje jedan sandučić svake vrsti naboja u koji stanu 100 kom. Caliber 16, a po prilici 85 kom. Calibra 12

Prigodom naručaba — za koje najučtivije molim — neka se velecienjeni naručitelji na ovaj list pozvati blagoizvole.

Uz lovački pozdrav, odličnim štovanjem

S. Kočonda.

Oglas.

Na temelju drvosječne osnove za godinu 1902. odobrene naredbom visoke kr. zemaljske vlade odjel unutarnji od 3. siječnja 1902. br. 90426. ex 1901. prodavati će se kod šumsko-gospodarstvenog ureda otočke imovne občine u Otočcu u sriedu 12. ožujka 1902. u 11 sati prije podne putem pismenih sa 5% vadiuma providjenih ponuda sljedeće drvene gromade:

Broj. hrpa	Šumarije	Sreza		Sjek za godinu	Vrst drva	Broj stabala	Sposobnost za ciepku gradju i tvorivo m³	Izključna ciena po- jedince		Izključna ciena ukupno	
		Naziv	broj					K.	f.	K.	f.
1	O t o č a c	Krekovača	1	1901 1902	Bukva	500	888	6	40	5683	20
2		Krekovača	1	1901 1902	Bukva	gorivo	3000	1	60	4800	—
3		Kompoljski vrh	2	Brezik	Hrast	gorivo 300	300	1	62	486	—
4		Crno jezero	4	1896 1899	Jela	4000	6950	7	—	78650	—
5		Brušljan	7	1902	Bukva	250	411	6	40	2630	40
6		Brušljan	7	1899 1902	Bukva gorivo	—	2000	1	60	3200	—
7	Sinac	Vrbovice	28	1901 1902	Bukva	300	552	6	40	3532	80
8		Komarnica	26	stare sječe	Bor	500	750	6	40	4800	—
9		Velika Plješi- vica	39	stare sječe	Bor	600	1245	6	40	7968	—
10		Javornik	40	1900	Bukva	250	436	3	80	1656	80
11	Krasno	Mrsinj	41	1902	Bukva	150	240	3	80	912	—
12		Kuterevska	5	1902	Bukva	350	523	6	40	3347	20
13		Kalčiča vrh	19	1902	Jela	200	338	7	—	2366	—
14		Zavalje	Sakrivenka	34	stare sječe	Bukva	300	392	5	60	2195
					Ukupno	—	—	—	—	98991	60

Obći i posebni dražbeni uvjeti mogu se za vrijeme uredovnih sati uviditi kod šumsko-gospodarstvenog ureda u Otočcu i kod dotičnih kotarskih šumarija.

Šumsko-gospodarstveni ured otočke imovne občine.

U Otočcu, dne 7. veljače 1902.

Uređuje **Ivan Partaš**, prof. šum. akademije u Zagrebu. Tiskara **C. Albrecht (J. Wittasek)**.

SADRŽAJ.

	Strana
VII. Zemljišne zajednice, njihov postanak, razvoj i uređenje Piše Gašo Vac, kr. kot. šumar. (Nastavak) . . .	129—145
O katastralnim: nacrtima, izmjeri i reamambulaciji. Piše G. Bujan	145—152
Ugarski zakonski članak XXVIII. od 1900. o šumskim radnicima. Priobćio Vaclav Fuksa	152—159
Listak. Osobne vesti: Imenovanja. — Premještenja. — I. društvo. podpredsjednik	160—161
Šumsko i gospodarsko knjižtvo	161
Promet i trgovina	161—162
Različite vesti: Zadnje zasjedanje hrv. sabora. — III. izložba rogovlja i lovačkih trofeja u Zagrebu. — Sporo uredovanje. — O zadnjem urodu šumskoga sjemenja. — Uselivanje u Bosnu. — Prestrojstvo velike škole u Beogradu u sveučilištu — Konkurencija Bosne alpinskim predjelima. — Nagrade za pošumljenje u Ugarskoj. — Nekoji statistički podatci odnoseći se na držav. šume kraljevine Saksonske. — U lugarskom tečaju u Topuskom. — Izjednačenje obćih srednjih škola. — Odgovor. — Tri mjesta šumarskih vježbenika. — Razdjelbenik. — Ruske konje. — Remise i zakloništa za divljač	162—172
Na ubaviest. — Natječaji. — Oglasi	172—176

